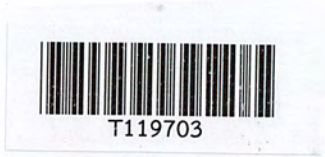

สำนักหอสมุดกลาง พระจอมเกล้าลาดกระบัง

ปัญหาพิเศษ

เรื่อง

การศึกษาวิถีชีวิตเกษตรกร แขวงชุมทอง เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร

The Study on Farmer Lifestyle in Khumthong Sub-district, Ladkrabang District, Bangkok

โดย นายอภัยภูธร ทรัพย์เจริญ

เลขหมู่.....
เลขทะเบียน... 119703
วัน,เดือน,ปี... 5 ส.ค. 2555

เสนอ

สาขาวิชาบริหารธุรกิจและพัฒนากการเกษตร

คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กทม.

เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (พัฒนากการเกษตร)

พ.ศ. 2553

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ใบรับรองปัญหาพิเศษ
สาขาวิชาบริหารธุรกิจและพัฒนากการเกษตร

เรื่อง

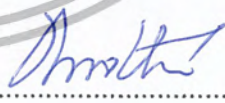
การศึกษาวิถีชีวิตเกษตรกร แขวงชุมทอง เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร

The Study on Farmer Lifestyle in Khumthong Sub-district, Ladkrabang District, Bangkok

โดย
นายอัมภานุช ทรัพย์เจริญ
ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตร
วท.บ. (พัฒนากการเกษตร)
เมื่อวันที่ 25 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2553

ประธานกรรมการปัญหาพิเศษ

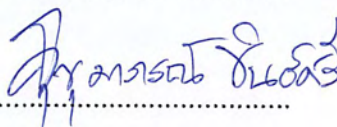
(อ.ดร.ดวงกลม ปานรศทิพ ธรรมาธิวัฒน์)

กรรมการปัญหาพิเศษ

(ผศ.ดร.ปัญญา หมันเก็บ)

รักษาการแทนประธานสาขาวิชา

(ผศ.สุชมาภรณ์ ชันธุ์ศรี)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง : การศึกษาเรื่องวิถีชีวิตเกษตรกร แขวงชุมทอง เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร
: The Study on Farmer Lifestyle in Khumthong Sub-district, Ladkrabang District, Bangkok

โดย : นายอัษฎายุทธ ทรัพย์เจริญ

ชื่อปริญญา : วิทยาศาสตรบัณฑิต (พัฒนาการเกษตร)

สาขาวิชาเอก : พัฒนาการเกษตร

อาจารย์ที่ปรึกษาปัญหาพิเศษ :

(อ.ดร.ดวงกมล ปานรศทิพ ธรรมาธิวัฒน์)

95, 9.1, 93

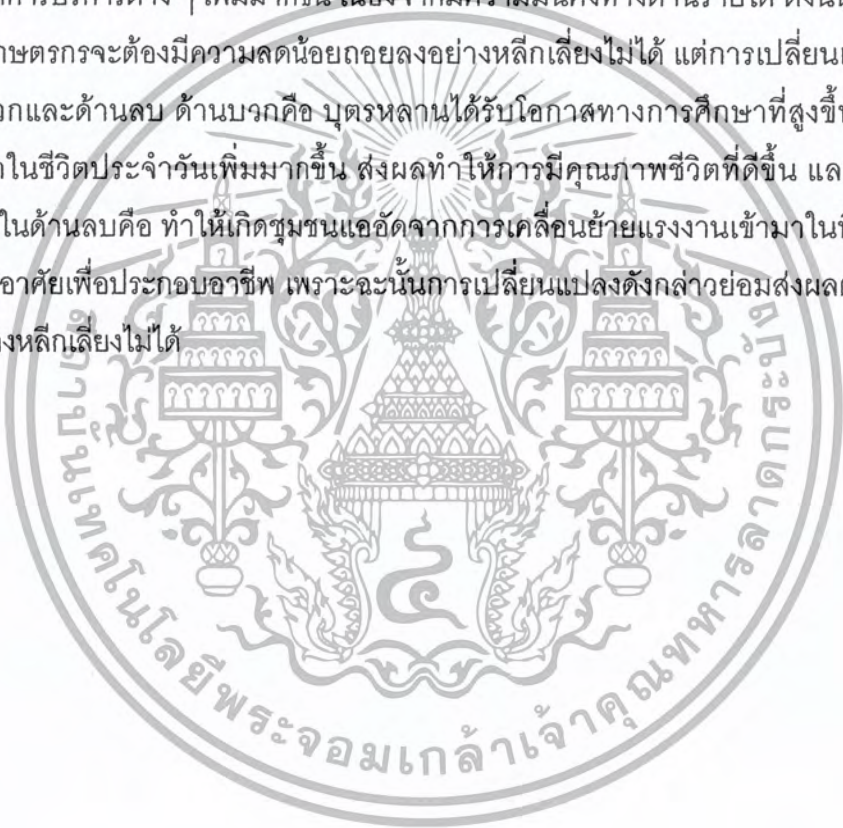
การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษา วิถีชีวิตเกษตรกร แขวงชุมทอง เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เป็นการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ทำการคัดเลือกตัวอย่างโดยวิธีสโนว์บอล (Snowball Sampling) โดยคัดเลือกผู้แทนในการเก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้น เพื่อเชื่อมโยงไปยังกลุ่มตัวอย่างเป้าหมายในการเก็บรวบรวมข้อมูล และการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เกษตรกรจำนวนทั้งสิ้น 15 ราย

ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรชาวชุมชนแขวงชุมทองส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม พบการทำนาเป็นอาชีพหลักเนื่องจากเป็นพื้นที่เกษตรกรรมขนาดใหญ่สภาพพื้นที่เหมาะแก่การปลูกข้าว มีทรัพยากรธรรมชาติที่มีความอุดมสมบูรณ์ มีพื้นที่ประกอบอาชีพทางการเกษตร 8,884 ไร่ พบการปลูกข้าวมากถึง 7,203 ไร่ ปัจจุบันมีจำนวนครอบครัว 1,787 หลังคาเรือน จำนวนประชากร 6,685 ประชากรที่ประกอบอาชีพการเกษตร จำนวน 294 คน การคมนาคมมีความสะดวกมีถนนชุมทอง-ลำด้อยตั้ง ตัดผ่านมีสภาพถนนที่ดี ยังพบการสัญจรทางน้ำแต่เป็นส่วนน้อย แต่ในอดีตการสัญจรทางน้ำถือว่าการคมนาคมหลักเนื่องจากยังไม่มีการสร้างถนน และมีสถานีรถไฟชุมทอง ลักษณะการตั้งบ้านเรือนจะตั้งกระจัดกระจายทั่วทั้งชุมชน แต่พบบ้านเรือนหนาแน่นบริเวณชายคลอง และริม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ถนน สำหรับตัวเกษตรกรเองไม่คิดจะเปลี่ยนแปลงอาชีพเพราะอายุมากแล้ว ด้านที่ดินลักษณะการถือครองที่ดินส่วนใหญ่เป็นการเช่าจากนายทุน และมีแนวโน้มจะสูญเสียที่ดินทำกินมากขึ้น

การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตที่พบในปัจจุบันคือความเจริญก้าวหน้า การมีอาชีพที่หลากหลายเพิ่มมากขึ้น ผลมาจากการเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจ การมีสนามบินสุวรรณภูมิ การมีนิคมอุตสาหกรรมและการขยายเป็นชุมชนเมือง วิถีชีวิตย่อมเปลี่ยนแปลงไปตามสภาวะการณ์ ที่ดินทำการเกษตรเริ่มเปลี่ยนเป็นบ้านจัดสรร บ้านเช่า คนหนุ่มสาวหันไปประกอบอาชีพในภาคอุตสาหกรรมรวมไปถึงภาคการบริการต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น เนื่องจากมีความมั่นคงทางด้านรายได้ ดังนั้นปริมาณพื้นที่และจำนวนเกษตรกรจะต้องมีความลดน้อยถอยลงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ แต่การเปลี่ยนแปลงยังส่งผลต่อทั้งด้านบวกและด้านลบ ด้านบวกคือ บุตรหลานได้รับโอกาสทางการศึกษาที่สูงขึ้น มีสิ่งอำนวยความสะดวกในชีวิตประจำวันเพิ่มมากขึ้น ส่งผลทำให้การมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และผลกระทบที่เปลี่ยนแปลงในด้านลบคือ ทำให้เกิดชุมชนแออัดจากการเคลื่อนย้ายแรงงานเข้ามาในพื้นที่เนื่องจากการเข้ามาอยู่อาศัยเพื่อประกอบอาชีพ เพราะฉะนั้นการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวย่อมส่งผลต่อวิถีชีวิตของเกษตรกรอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

คำนิยม

ปัญหาพิเศษฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ โดยได้รับความกรุณา และความช่วยเหลือจากคณาจารย์หลาย ๆ ท่าน โดยเฉพาะ อ.ดร.ดวงกมล ปานรศทิพ ธรรมาธิวัฒน์ ประธานกรรมการปัญหาพิเศษ ที่สละเวลาอันมีค่าในการให้คำแนะนำ ตลอดจนแก้ไขข้อผิดพลาด ขอขอบคุณ ผศ.ดร.ปัญญา หมั่นเก็บ ที่สละเวลาอันมีค่ามาเป็นกรรมการปัญหาพิเศษ พร้อมทั้งให้คำปรึกษาเป็นแนวทางในการดำเนินการศึกษาวิจัยมาโดยตลอดเป็นอย่างดี และขอขอบคุณ ผศ.ศุภสมบุรณ์ อึ้งรัตนากร ที่กรุณาสอนวิชาปัญหาพิเศษ ทำให้ผู้วิจัยรู้จักหลักวิธีการทำงานวิจัยอย่างถูกต้องเกิดความเข้าใจ จนได้จัดทำปัญหาพิเศษฉบับนี้อย่างสมบูรณ์ ขอขอบคุณคณาจารย์ประจำภาควิชาเทคนิคเกษตรทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาของศึ่ความรู้ต่าง ๆ พร้อมกับคำแนะนำด้วยดีตลอดมา และขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ภาควิชาเทคนิคเกษตรทุกท่านที่คอยให้การช่วยเหลือทางด้านสถานที่และอุปกรณ์ต่าง ๆ

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่สำนักเขตลาดกระบังที่ให้ข้อมูลเบื้องต้น ในการทำปัญหาพิเศษ ขอขอบคุณเกษตรกรผู้ให้การสัมภาษณ์นำมาซึ่งข้อมูลผลงานวิจัย ตลอดจนชาวชุมชนชุมทอง เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร ที่ให้การต้อนรับและเป็นมิตรภาพที่ดี

ขอขอบพระคุณพ่อแม่ ที่คอยให้กำลังใจ ให้ทุนทรัพย์ ขอขอบคุณเพื่อน ๆ ที่เป็นกำลังใจคอยดักเตือนให้คำแนะนำ รวมไปถึงช่วยเป็นแรงกระตุ้น และขอขอบคุณทุกท่านที่กล่าวมาทั้งหมด เป็นผู้ที่มีส่วนสำคัญที่ทำให้ผู้วิจัยสามารถดำเนินการวิจัยจนกระทั่งสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

อัษฎายุธ ทรัพย์เจริญ

พฤษภาคม 2553

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(ก)
คำนิยม	(ค)
สารบัญตาราง	(ง)
สารบัญภาพ	(จ)
บทที่ 1 บทนำ	
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
ขอบเขตและข้อจำกัดของการศึกษา	3
นิยามศัพท์ปฏิบัติการ	3
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	
ความหมายของวิธีชีวิต	4
แนวคิดที่เกี่ยวกับ วิธีชีวิตไทยในชุมชนเมือง	4
ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลง	6
การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม	11
สภาพทั่วไปที่เกี่ยวกับแขวงชุมทอง เขตลาดกระบัง	13
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	19
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	23
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	23
การเก็บรวบรวมข้อมูล	24
วิเคราะห์ข้อมูล	24

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ 4 ผลการศึกษาและวิจารณ์ผล

ตอนที่ 1. ประวัติความเป็นมาของชุมชนชุมทอง	25
ตอนที่ 2. สภาพเศรษฐกิจ สภาพสังคม และสภาพสิ่งแวดล้อม	26
ตอนที่ 3. วิถีชีวิตเกษตรกรในปัจจุบัน	33
ตอนที่ 4. การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตเกษตรกรของชุมชน	37
ตอนที่ 5. แนวโน้มการคงอยู่ของอาชีพเกษตรกร	40
การวิจารณ์ผลการวิจัย	44

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย	47
ข้อเสนอแนะ	48

เอกสารอ้างอิง

50

ภาคผนวก

55

รายชื่อเกษตรกรผู้ทำการสัมภาษณ์	56
--------------------------------	----

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่

1. จำแนกพื้นที่รายแขวงและจำนวนบ้านเรือนในเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร	15
2. แสดงค่าใช้จ่ายการจ้างงานที่เกษตรกรต้องจ่ายในการทำนา ณ ปัจจุบัน	27

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่

1. เรือพายที่เคยสัญจรในอดีต	26
2. เครื่องพ่นยาที่ใช้ในปัจจุบัน	27
3. การปรับหน้าดิน (การทำเทือก)	27
4. การจ้างงานเกษตรกรจ้างด้วยตัวเอง	28
5. โรงเรียนกลุ่มเกษตรกรทำนาชุมทอง	29
6. ลักษณะการสร้างบ้านริมคลอง	30
7. การคมนาคมเรียบชายคลอง	30
8. นางประมวล ดีอ่อน ชาวนา อายุ 66 ปี	31
9. นายไพฑูรย์ บุญยืน ชาวนา อายุ 40 ปี	32
10. นายประเมิน สอนสมุทร สมาชิกสภาเขต (อดีตผู้ใหญ่บ้าน)	33
11. ที่ทำการศูนย์ประจำแขวงชุมทอง	33
12. การทำขวัญข้าวที่ยังพบเห็นได้ทั่วไป	35
13. นางสาวณัฐ รุตช่วง เกษตรกรผู้ปลูกข้าวและเลี้ยงปลา	35
14. นายวัฒนา รุตราวี ชาวนา อายุ 30 ปี	37
15. สภาพแปลงนารกร้าง	39
16. บ้านจัดสรรที่เริ่มมากขึ้น	39
17. นางลัดดา สอนสนม ชาวนาอายุ 67 ปี	40
18. นายประคอง เพชรคำ ชาวนา อายุ 72 ปี	41
19. นางสาวประเทือง อยู่เย็น ชาวนาอายุ 42 ปี	43

บทที่ 1

บทนำ (Introduction)

ความสำคัญและที่มาของปัญหา (Statement of the Problem)

สภาวะสถานการณ์ของโลกยุคปัจจุบันได้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตในทุกด้านโดยเริ่มจากการมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1 (2504-2509) จนถึง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับปัจจุบัน แผนดังกล่าวได้เน้นการพัฒนาประเทศทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมสิ่งอำนวยความสะดวก การบริการขั้นพื้นฐาน และคุณภาพชีวิตของประชาชน พร้อมกับการสร้างระบบการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพในการดำเนินงานเพื่อเป็นการเร่งพัฒนาประเทศให้รอดพ้นจากการเป็นประเทศด้อยพัฒนาและเกิดผลดีในทุกระดับต่อวิถีชีวิตของประชาชน ซึ่งผลกระทบของการพัฒนาประเทศย่อมส่งผลโดยตรงต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน ส่งผลต่อวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมและประเพณี ปัญหาความเสื่อมโทรมของสภาวะแวดล้อม อันสืบเนื่องมาจากวิถีชนบทมาเป็นวิถีสังคมเมือง และสังคมอุตสาหกรรม ความแออัดของประชากรที่เข้ามาอยู่ภายในเมืองมากขึ้น หรือปัญหาต่างๆทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การศึกษา และสติปัญญา ที่เกิดจากการดำเนินชีวิตในสังคมเมือง ซึ่งต่างจากวิถีชีวิตชนบทถือว่าเป็นวิถีชีวิตเกษตร สังคมโดยมากจึงเป็นสังคมแบบเกษตรกรรม มีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรที่เรียบง่ายแต่เกษตรกรยังขาดการศึกษาถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นของการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตในอนาคต “ในอดีตที่ผ่านมา เราคนไทยซึ่งอยู่อย่างประมาทมักลืมนึกถึงความสำคัญของการเกษตรที่ควรเป็นพื้นฐานความมั่นคงของชาติ แม้จะมีภาชิตสอนใจที่บรรพบุรุษได้กล่าวฝากเอาไว้ว่า ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว แต่ภาชิตบทนั้นก็กลับมีผลทำให้คนท้องถื่นอยู่อย่างประมาท โดยที่ใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างฟุ่มเฟือย รวมทั้งปล่อยปละละเลยจนกระทั่งเกิดจุดอ่อน ทำให้คนในภาคเกษตรซึ่งเป็นเสมือนกองทัพเศรษฐกิจของชาติมีความอ่อนแอยิ่งขึ้น ทุกวัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งความอ่อนแอที่อยู่ในรากฐานจิตใจของคนในชาติ อาจทำให้บ้านเมืองเกิดอันตรายอย่างใหญ่หลวง แม้แต่การใช้จ่ายเงินซื้อคน ท้องถื่นเอาไว้ให้มาเป็นพรรคพวก และสามารถทำทุกสิ่งทุกอย่างที่บังเกิดอันตรายแก่ประเทศชาติ แม้กระทั่งการยกพวกทำร้ายคนไทยด้วยกันเอง อนึ่งความล้มเหลวในการพัฒนาชนบทซึ่งมีการเกษตรเป็นพื้นฐานเท่าที่เป็นมาแล้วนั้น นอกจากการปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหาจะไม่เป็นผลสำเร็จแล้ว ยังกลับบานปลายออกไปในทางลบเรื่อยๆ อย่างหยุดได้ยากดังจะเห็นได้จากการที่เราไม่สามารถชะลออัตราคนชนบทอพยพเข้าเมือง (ระพี สาคริก .2551)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ราศี บุรุษรัตนพันธ์ (2533) กล่าวถึงวิถีชีวิตของคนไทยไว้ในงานวารสารศิลปากรเรื่องวิถีชีวิตของคนไทยว่า วิถีชีวิตของคนไทยส่วนใหญ่ดำเนินชีวิตในรูปสังคมเกษตรกรรม มีความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย พึ่งพาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความกตัญญูกตเวที ช่วยเหลือเกื้อกูลในการประกอบอาชีพประกอบกิจกรรมต่างๆอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม ชุมชน นิยมตั้งบ้านเรือนใกล้แหล่งน้ำ เป็นบ่อเกิดของอาชีพการเลี้ยงสัตว์ การทำประมงและหัตถกรรมพื้นบ้าน โดยอาศัยภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการนับถือศาสนาพร้อมกัน และเชื่อถือในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ว่ามีผลต่อการดำรงชีวิต

เนื่องจากประเทศไทยส่วนใหญ่ประชาชนมีอาชีพเกษตรกรรมซึ่งถือได้ว่าเป็นประเทศเกษตรกรรม แต่เมื่อมีการส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาทางด้านอุตสาหกรรมอย่างจริงจังจึงส่งผลนำไปสู่คนในชุมชนมีวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอันเนื่องมาจากสิ่งภายนอกรอบข้างเกิดการเปลี่ยนแปลงและมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงภายในชุมชน กล่าวคือจากเดิมวิถีชีวิตเกษตรคนหนุ่มสาวประกอบอาชีพเกษตรกรรมเมื่อมีโรงงานอุตสาหกรรมจึงปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตไปเป็นแรงงานในภาคอุตสาหกรรมเนื่องจากมีรายได้เงินเดือนหรือสวัสดิการที่แน่นอนซึ่งต่างกับภาคเกษตรอย่างสิ้นเชิงจึงเป็นสิ่งที่จูงใจที่ทำให้คนหนุ่มสาวซึ่งเป็นกำลังหลักของชาติเปลี่ยนทัศนคติไปจากเดิมหันเหเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมทำให้ก่อให้เกิดการอพยพย้ายถิ่นฐานเข้าสู่วิถีชุมชนเมือง ประเด็นนี้เองทำให้ภาคเกษตรขาดแรงงานของวัยหนุ่มสาวซึ่งเป็นแรงกระตุ้นผลักดันที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาด้านการเกษตร

แขวงชุมทอง เขตลาดกระบัง เป็นเขตชานเมืองชั้นนอกของกรุงเทพมหานคร สภาพพื้นที่เป็นพื้นที่เกษตรกรรม ชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำนาทำสวนเป็นอาชีพหลัก เมื่อภาคอุตสาหกรรม หรือการมีสนามบินสุวรรณภูมิเข้ามามีบทบาทมากขึ้นจึงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้าน ทรัพยากร วัฒนธรรม ค่านิยม ตลอดจนความเป็นอยู่ของเกษตรกรซึ่งนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตเกษตรกร ด้วยเหตุดังกล่าวจึงต้องมีการศึกษาวิถีชีวิตเกษตรกรแขวงชุมทอง เขตลาดกระบัง เพื่อจะได้รู้ถึงวิถีชีวิตเกษตรกรว่าเป็นอย่างไร ผลการวิจัยจะช่วยให้ทราบถึงลักษณะวิถีชีวิตเกษตรกรหรือปัญหาในการดำเนินชีวิต สามารถเป็นข้อมูลเบื้องต้นให้หน่วยงานหรือผู้ที่สนใจที่เกี่ยวข้องนำไปใช้แก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวชุมชนชุมทองต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา (Objective of the Study)

เพื่อศึกษาวิถีชีวิตลักษณะการดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพเกษตรกร ในแขวงชุมทอง เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ (Significance of the Study)

ข้อมูลที่ทำการศึกษา จะทำให้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตที่เกิดขึ้น และเป็นแนวทางในการประกอบอาชีพเกษตรกร และจะสามารถใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาแก้ไขปัญหาคต่อไป

ขอบเขตและข้อจำกัดของการศึกษา (Scope and Limitation)

ขอบเขตของการศึกษานี้เป็นกรณีศึกษาเฉพาะเกษตรกรชาวมชนชุมทอง แขวงชุมทอง เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร โดยทำการศึกษาในเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลวิถีชีวิตในด้านต่าง ๆ เช่น ลักษณะการประกอบอาชีพ ภูมิปัญญา เป็นต้น

นิยามศัพท์ปฏิบัติการ (Operational Definition of Terms)

การศึกษา หมายถึง กระบวนการเรียนรู้เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาความรู้ความสามารถของบุคคลและสังคม

วิถีชีวิต หมายถึง ลักษณะการดำเนินชีวิตประจำวันของเกษตรกร ชาวมชนชุมทอง

วิถีชีวิตเกษตร หมายถึง การดำรงชีวิตหรือแนวทางการปฏิบัติตามความเป็นอยู่ของเกษตรกรของชาวมชนชุมทอง ตั้งแต่เกิดจนตาย สังคม วัฒนธรรม ความเป็นอยู่ ภูมิปัญญา การประเพณี และการปฏิบัติสืบทอดจากอดีตจนถึงปัจจุบัน

เกษตรกร หมายถึง บุคคลหรือผู้ที่ประกอบอาชีพทางการเกษตรของเกษตรกร ในพื้นที่ แขวงชุมทอง เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร

บทที่ 2

การตรวจเอกสารที่เกี่ยวข้อง (Review of Related Literature)

1. ความหมายของวิถีชีวิต
2. แนวคิดที่เกี่ยวกับ วิถีชีวิตไทยในชุมชนเมือง
3. ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลง
4. การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม
5. สภาพทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับแขวงชุมทอง เขตลาดกระบัง
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ความหมายของวิถีชีวิต

สุพัตรา สุภาพ (2536) วิถีชีวิตของคนในสังคมหนึ่งๆ เป็นแบบแผนหรือแนวทางพฤติกรรมที่คนกลุ่มหนึ่งใช้ร่วมกัน หรือยึดถือปฏิบัติสืบทอดต่อกันมา เป็นแบบแผนในการดำรงชีพของบุคคลใดบุคคลหนึ่งครอบครัวใดครอบครัวหนึ่ง หรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ซึ่งแสดงถึงการประกอบกิจกรรมเพื่อการอยู่รอดการพักผ่อนและความสุขตามที่ตนเองต้องการและเห็นคุณค่าแบบแผนดังกล่าวมีปัจจัยทางสภาพแวดล้อมเศรษฐกิจและสังคมเป็นตัวกำหนดการจัดระเบียบทางสังคมและพฤติกรรมของคนในสังคมนั้น คนกลุ่มหนึ่งย่อมมีวิถีชีวิตเป็นของตนเอง เพื่อปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม ซึ่งการปรับนี้มีหลายระดับ ทางด้านสรีรวิทยา การปรับตัวในเชิงพฤติกรรมและการปรับตัวในระดับจิตใจอีกทางด้านของการปรับตัวก็มีการจัดการตัวเอง และการไปจัดการกับปัจจัยรอบตัว เพื่อเพิ่มพูนสมรรถนะให้สามารถเผชิญกับแรงกดดันด้านนาาชนิดจากสิ่งแวดล้อมได้อย่างราบรื่น วิถีชีวิตจึงเป็นทั้งวิถีในการดำเนินหลักเกณฑ์ในการดำเนินชีวิต และเครื่องมือเครื่องใช้ วัตถุสิ่งของต่างๆ ทั้งที่เป็นธรรมชาติและคิดประดิษฐ์ขึ้น เพื่อนำมาใช้ในการดำเนินชีวิต ท่ามกลางสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงและมีการติดต่อสื่อสารกันระหว่างกลุ่ม สังคมต่างๆ อยู่ตลอดเวลา

2. แนวคิดที่เกี่ยวกับ วิถีชีวิตไทยในชุมชนเมือง

กนก จันทร์ขจร (2543) ได้กล่าววิถีชีวิตไทยในตัวเมือง ว่าการดำรงชีวิตของคนเมืองนั้น ย่อมแตกต่างจากคนที่อยู่ในชนบททั้งในอดีตและปัจจุบัน สภาพบ้านเมืองในอดีตจะมีถนนหนทางที่กว้างขวางเมื่อเทียบกับจำนวนรถราซึ่งยังมีอยู่น้อยมีแม่น้ำลำคลองไหลสะอาด แต่สภาพ

เอกสารนี้เป็นปัจจุบันนี้จำนวนประชากรเพิ่มขึ้นมากประกอบกับความเจริญทางวัตถุและความต้องการให้
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เกิดความสะดอก สบายมีสูงขึ้นเหมือนเงาตามตัวสภาพบ้านเรือนก็แออัด น้ำก็เน่าเสีย และสถานที่เจริญต่าง ๆ ผุดขึ้นอย่างหนาแน่นบังคับทัศนียภาพที่เคยร่มรื่นจนหมดลงเรื่อย ๆ และอีกอย่างวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามามีอิทธิพลอย่างมากมีผลต่อ วิถีชีวิตคนในสังคมเมืองไม่ว่าจะเป็นความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี หรือ ค่านิยมในเรื่องสิทธิเสรีภาพบางอย่างก็ปรับเปลี่ยนไปจากเดิมท่ามกลางความเจริญก้าวหน้าทางวัตถุที่ทำให้ชีวิตต้องแก่งแย่งแข่งขันกันมากขึ้น ความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัวเริ่มห่างเหิน เพราะบ้านเมืองในปัจจุบันมีกิจกรรมที่เต็มไปด้วยความรีบเร่ง มีการติดต่อทางธุรกิจเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นการแบ่งเวลาให้ดีจึงเป็นเรื่องที่สำคัญสำหรับชีวิตของคนในเมือง

ทฤษฎีหน้าที่นิยม ของบรอนิสลอส มาลินอวสกี (Bronislaw Malinowski, 1884-1942) นักมานุษยวิทยาชาว โปแลนด์ ได้กล่าวว่ามี ความเชื่อว่ามีมนุษย์ในทุกสังคมวัฒนธรรมมีความต้องการพื้นฐานทางร่างกายและจิตใจหน้าที่หลักของวัฒนธรรมคือตอบสนองต่อความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์วัฒนธรรมตามทัศนะของมาลินอวสกีเปรียบเสมือนเครื่องมือในการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของชีวิต แบ่งความต้องการของมนุษย์ออกเป็น 3 ประเภท

1. ความต้องการพื้นฐานทางร่างกาย และ จิตใจ เช่น อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม การเจริญเติบโตและการสืบพันธุ์
2. การตอบสนองร่วมกันของสมาชิกในคม หมายถึง การทำงานร่วมกันของสมาชิกสังคมตอบสนองต่อความต้องการขั้นพื้นฐานทางร่างกายและจิตใจ
3. ความต้องการเชิงสัญลักษณ์ ความต้องการนี้จะได้รับการตอบสนองโดยการพัฒนา ระบบวิทยาศาสตร์ ศาสนา ศิลปะ และศิลปะขึ้นมาในสังคม

มาลินอวสกีเชื่อว่าสามารถนำความรู้ และ ประสบการณ์ไปดัดแปลงเพื่อแก้ปัญหาแห่งชีวิตได้ โดยระบบวิทยาศาสตร์ และศาสนาขึ้นมาแทนที่เพื่ออธิบายปรากฏการณ์เหล่านั้น นอกจากนี้ ศาสนาและพิธีกรรมต่าง ๆ ยังมีหน้าที่เสริมความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันและความร่วมมือระหว่างสมาชิกในสังคม

เพื่อให้องค์การสามารถทำงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ ความแตกต่างทำให้ทำลายความคิดที่เกิดจากแรงกดดันและ ความเครียด มีผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างถาวร และขยายขอบเขตออกไปกว้างขวางกว่าเดิม (ผ่องพันธ์ มณีรัตน์, 2521: 87)

สุพัตรา สุภาพ (2536) ได้ให้ความหมายของวัฒนธรรมไว้ว่าเป็น วัฒนธรรมมีความหมายครอบคลุมทุกสิ่งทุกอย่าง อันเป็นแบบแผนในความคิดและการกระทำที่แสดงออกถึง วิถีชีวิตของมนุษย์ในสังคมของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง หรือสังคมใดสังคมหนึ่ง หรือสังคมใดสังคมหนึ่งมนุษย์ได้คิด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สร้างระเบียบกฎเกณฑ์วิธีการในการปฏิบัติ การจัดระเบียบตลอดจนความเชื่อ ความนิยม ความรู้ และเทคโนโลยีต่างๆ ในการควบคุมและใช้ประโยชน์จากธรรมชาติองค์ประกอบของวัฒนธรรม

1. องค์วัตถุ คือวัฒนธรรมวัตถุที่สามารถสัมผัสจับต้องได้และมีรูปร่างและส่วนที่ไม่มีรูปร่าง
2. องค์การ หมายถึงกลุ่มที่มีการจัดการอย่างเป็นระเบียบหรือมีโครงสร้างอย่างเป็นทางการมี กฎเกณฑ์ระเบียบข้อบังคับและวัตถุประสงค์ไว้อย่างแน่นอน
3. องค์พิธีการ เป็นขนบธรรมเนียมประเพณีที่ยอมรับโดยทั่วไป เช่นพิธีกรรมต่างๆ
4. องค์คติ หมายถึง ความเข้าใจ ความเชื่อ ความคิดเห็นตลอดจนอุดมการณ์

3. ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลง

ผจญจิตต์ อธิคมันตะ (2533 : 38-57) ได้จำแนกทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงดังต่อไปนี้

3.1 ทฤษฎีวิวัฒนาการ (Evolutionary Theory) เป็นแนวความคิดที่ได้รับอิทธิพลจากทฤษฎีวิวัฒนาการทางชีวภาพของชาร์ลส์ ดาร์วิน (Charles Darwin) โดยนักสังคมวิทยาในกลุ่มทฤษฎีวิวัฒนาการเสนอว่า การเปลี่ยนแปลงของสังคมเป็นกระบวนการที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นขั้นตอนตามลำดับ โดยมีการเปลี่ยนแปลงจากขั้นหนึ่งไปสู่อีกขั้นหนึ่งในลักษณะที่มีการพัฒนาและก้าวหน้ากว่าขั้นที่ผ่านมา มีการเปลี่ยนแปลงจากสังคมที่มีรูปแบบเรียบง่ายไปสู่รูปแบบที่ซับซ้อนซับซ้อนมากขึ้น และมีความเจริญก้าวหน้าไปเรื่อย ๆ จนเกิดเป็นสังคมที่มีความสมบูรณ์ ตัวอย่างของนักสังคมวิทยาที่สร้างทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมโดยใช้แนวความคิดวิวัฒนาการ

ออกุสต์ กอมต์ (Auguste Comte) เสนอว่า สังคมมนุษย์มีพัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ (Knowledge) ผ่าน 3 ขั้นตอน ตามลำดับ คือ ขั้นเทววิทยา (Theological Stage) ไปสู่ขั้นอภิปรัชญา (Metaphysical stage) และไปสู่ขั้นวิทยาศาสตร์ (Positivistic stage)

โรเบิร์ต เรดฟิลด์ (Robert Redfield) เสนอว่า การเปลี่ยนแปลงของสังคมจะเริ่มจากสภาพของสังคมชาวบ้าน (Folk) เปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมแบบเมือง (Urban) ต่อมาแนวความคิดในการสร้างทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมแบบสายเดียว (Unilinear) ที่เสนอว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมต้องเปลี่ยนผ่านแต่ละขั้นที่กำหนดไว้ ได้รับการโต้แย้งว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคม น่าจะมีวิวัฒนาการแบบหลายสาย (Multilinear) เพราะแต่ละสังคมมีจุดกำเนิดที่แตกต่างกัน มีรูปแบบของสังคมที่แตกต่างกัน หรือแม้ว่าสังคมที่มีรูปแบบที่เหมือนกันแต่อาจจะมีสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงที่แตกต่างกันก็เป็นได้

3.2 ทฤษฎีความขัดแย้ง (Conflict Theory) เป็นแนวความคิดที่มีข้อสมมุติฐานที่ว่า พฤติกรรมของสังคมสามารถเข้าใจได้จากความขัดแย้งระหว่างกลุ่มต่าง ๆ และบุคคลต่าง ๆ เพราะ

เอกสารนี้
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การแข่งขันกันในการเป็นเจ้าของทรัพยากรที่มีค่าและหายาก มีนักสังคมวิทยาหลายท่านที่ใช้ทฤษฎีความขัดแย้งอธิบายการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

คาร์ล มาร์กซ์ (Karl Marx) มีความเชื่อว่า การเปลี่ยนแปลงของทุก ๆ สังคม จะมีขั้นตอนของการพัฒนาทางประวัติศาสตร์ 5 ขั้น โดยแต่ละขั้นจะมีวิธีการผลิต (Mode of Production) ที่เกิดจากความสัมพันธ์ของ อำนาจของการผลิต (Forces of Production) ซึ่งได้แก่ การจัดการด้านแรงงาน ที่ดิน ทุน และเทคโนโลยี กับ ความสัมพันธ์ทางสังคมของการผลิต (Social Relation of Production) ซึ่งได้แก่ เจ้าของปัจจัยการผลิต และคนงานที่ทำหน้าที่ผลิต แต่ในระบบการผลิตแต่ละระบบจะมีความขัดแย้งระหว่างชนชั้นผู้เป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตกับผู้ใช้แรงงานในการผลิต ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ ที่เป็นโครงสร้างส่วนล่างของสังคม (Substructure) และเมื่อโครงสร้างส่วนล่างมีการเปลี่ยนแปลงจะมีผลทำให้เกิดการผันแปรและเปลี่ยนแปลงต่อโครงสร้างส่วนบนของสังคม (Superstructure) ซึ่งเป็นสถาบันทางสังคม เช่น รัฐบาล ครอบครัว การศึกษา ศาสนา และรวมถึงค่านิยม ทักษะคติ และบรรทัดฐานของสังคม การเปลี่ยนแปลงทางสังคมตามแนวความคิดของมาร์กซ์ เป็นการต่อสู้ระหว่างชนชั้นในสังคม โดยใช้แนวความคิดวิภาษวิธี (Dialectical) ที่เริ่มจาก การกระทำ (Thesis) ซึ่งเป็นสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงการกระทำ (Antithesis) และเกิดการกระทำแบบใหม่ (Synthesis) ตามมา

ลิว อีส เอ. โคเซอร์ (Lewis A. Coser) เป็นนักทฤษฎีความขัดแย้ง ที่มองว่า ความขัดแย้งก่อให้เกิดผลทั้งด้านบวกและด้านลบ และอธิบายว่า ความขัดแย้งเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการขัดเกลาทางสังคม ไม่มีกลุ่มทางสังคมกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งที่มีความสมบูรณ์แบบคืออย่างสมบูรณ์ เพราะความขัดแย้งเป็นส่วนหนึ่งของสภาวะหนึ่งของมนุษย์ ทั้งในความเกลียดและความรักต่างก็มีความขัดแย้งทั้งสิ้น ความขัดแย้งสามารถแก้ปัญหาความแตกแยกและทำให้เกิดความสามัคคีภายในกลุ่มได้ เพราะในกลุ่มมีทั้งความเป็นมิตรและความเป็นศัตรูอยู่ด้วยกัน โคเซอร์มีความเห็นว่าความขัดแย้งเป็นตัวสนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทาง สังคม สามารถทำให้สังคมเปลี่ยนชีวิตความเป็นอยู่จากด้านหนึ่งไปสู่อีกด้านหนึ่งได้ เพราะหากสมาชิกในสังคมเกิดความไม่พึงพอใจต่อสังคมที่เขาอยู่ เขาจะพยายามทำการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์นั้น ๆ ให้เป็นไปตามเป้าหมายของเขาได้นอกจากนี้

โคเซอร์ ยังเสนอว่า ความขัดแย้งยังสามารถทำให้เกิดการแบ่งกลุ่ม ลดความเป็นปรปักษ์ พัฒนาความซับซ้อนของโครงสร้างกลุ่มในด้านความขัดแย้งและร่วมมือ และสร้างความแปลกแยกกับกลุ่มต่าง ๆ เป็นต้น ราล์ฟ ดาห์เร็นดอร์ฟ (Ralf Dahrendorf) เป็นนักสังคมวิทยาชาวเยอรมัน ที่ปฏิเสธแนวความคิดของมาร์กซ์ ที่ว่า ชนชั้นในสังคมเกิดจากปัจจัยการผลิต และเสนอว่า ความไม่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์อื่นใด ๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เท่าเทียมกันในสังคมนั้นเกิดจากความไม่เท่าเทียมกันในเรื่องของสิทธิอำนาจ (Authority) กลุ่มที่เกิดขึ้นภายในสังคมสามารถแบ่งออกได้เป็นสองประเภทคือ กลุ่มที่มีสิทธิอำนาจกับกลุ่มที่ไม่มีสิทธิอำนาจ สังคมจึงเกิดกลุ่มแบบไม่สมบูรณ์ (Quasi-Groups) ของทั้งสองฝ่ายที่ต่างก็มีผลประโยชน์แอบแฝง (Latent Interest) อยู่เบื้องหลัง ดังนั้นแต่ละฝ่ายจึงต้องพยายามรักษาผลประโยชน์ของตนเอาไว้ โดยมีผู้นำทำหน้าที่ในการเจรจาเพื่อปรองดองผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน ระดับของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจะรุนแรงมากหรือรุนแรงน้อยนั้นขึ้นอยู่กับการจัดการและการประสานผลประโยชน์ของกลุ่มที่ครอบงำ และเสนอความคิดว่า ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสังคมเป็นผลมาจากความกดดันจากภายนอกโดยสังคมอื่น ๆ และความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสังคมสามารถควบคุมได้ด้วยการประนีประนอม ตามแนวความคิดของคาร์เรนคอร์ฟ ความขัดแย้งสามารถทำให้โครงสร้างมีการเปลี่ยนแปลงได้ ประเภทของการเปลี่ยนแปลง ความรวดเร็วของการเปลี่ยนแปลง และขนาดของการเปลี่ยนแปลงขึ้นอยู่กับเงื่อนไขของการเปลี่ยนแปลง เช่น อำนาจของกลุ่ม ความกดดันของกลุ่ม

3.3 ทฤษฎีโครงสร้าง-หน้าที่ (Structural-Functional Theory) แนวความคิดในการพัฒนาทฤษฎีโครงสร้าง-หน้าที่เป็นผลมาจากการนำเอาแนวความคิดทางด้านชีววิทยามาใช้ โดยอุปมาว่าโครงสร้างของสังคมเป็นเสมือนร่างกายที่ประกอบไปด้วยเซลล์ต่าง ๆ และมองว่า หน้าที่ของสังคมก็คือ การทำหน้าที่ของอวัยวะส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย โดยแต่ละส่วนจะช่วยเหลือและเกื้อกูลซึ่งกันและกันเพื่อให้ระบบทั้งระบบมีชีวิตดำรงอยู่ได้

โรเบิร์ต เค. เมอร์ตัน (Robert K. Merton) ได้จำแนกหน้าที่ทางสังคมเป็น 2 ประเภทคือหน้าที่หลัก (Manifest) หน้าที่รอง (Latent) หน้าที่ที่ไม่พึงปรารถนา (Dysfunctional) หน้าที่ของบางโครงสร้างของสังคมอาจมีประโยชน์ต่อคนส่วนใหญ่ แต่ขณะเดียวกันคนบางส่วนอาจได้รับประโยชน์เพียงน้อยนิดหรืออาจไม่ได้รับประโยชน์เลย ซึ่งรวมไปถึงอาจจะมีคนบางกลุ่มหรือบางส่วนของสังคมได้รับผลเสียจากทำงานของโครงสร้างของสังคมนั้นก็ได้

อีมิล เดอร์ไคม์ (Emile Durkheim) มีแนวความคิดว่า หน้าที่ของสังคมคือ ส่วนที่สนับสนุนให้สังคมสามารถดำรงอยู่ได้ ซึ่งสอดคล้องกับ เอ.อาร์ แรดคลิฟฟ์ บราวน์ (A.R. Radcliffe-Brown) กับ โบรนิสลอฟ มาลินอฟสกี (Bronislaw Malinowski) ที่มองว่า หน้าที่ทางสังคม เป็นส่วนสนับสนุนให้โครงสร้างสังคมคงอยู่อย่างต่อเนื่อง เพราะสังคมมีกระบวนการทางสังคมที่ทำให้สังคมเกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เช่น บรรทัดฐาน ค่านิยม ความเชื่อ วัฒนธรรม และประเพณี เป็นต้น

ทาลคอตท์ พาร์สัน (Talcott Parsons) มีแนวความคิดเกี่ยวกับสังคม ว่าสังคมเป็นระบบหนึ่งที่มีส่วนต่าง ๆ (Part) มีความสัมพันธ์และสนับสนุนซึ่งกันและกัน ความสัมพันธ์ที่คงที่ของแต่ละส่วนจะเป็นปัจจัยทำให้ระบบสังคมเกิดความสมดุลย์ (Equilibrium) ส่วนในด้านกา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เปลี่ยนแปลงทางสังคม พาร์สันเสนอว่า เกิดจากความสมดุลย์ถูกทำลายลง เพราะองค์ประกอบของสังคมคือ บุคลิกภาพ (Personality) อินทรีย์ (Organism) และวัฒนธรรม (Culture) เกิดความแตกร้าง โดยมีสาเหตุมาจากทั้งสาเหตุภายนอกในระบบสังคม เช่น การเกิดสงคราม การแพร่กระจายของวัฒนธรรม เป็นต้น และสาเหตุจากภายในระบบสังคม ที่เกิดจากความตึงเครียด (Strain) เพราะความสัมพันธ์ของโครงสร้างบางหน่วย (Unit) หรือหลาย ๆ หน่วย ทำงานไม่ประสานกัน เช่น การเปลี่ยนแปลงทางประชากร การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี เมื่อส่วนใดส่วนหนึ่งมีการเปลี่ยนแปลงจะเป็นสาเหตุทำให้ส่วนอื่น ๆ มีการเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอาจเกิดขึ้นเฉพาะส่วนใดส่วนหนึ่งหรืออาจเกิดขึ้นทั้งระบบก็ได้ พาร์สันเน้นความสำคัญของวัฒนธรรม ซึ่งรวมถึง ความเชื่อ บรรทัดฐาน และค่านิยมของสังคม คือ ดึงยึดเหนี่ยวให้สังคมมีการรวมตัวเข้าด้วยกันและเป็นตัวต้านทานต่อการเปลี่ยนแปลงในสังคม

3.4 ทฤษฎีจิตวิทยา-สังคม (Social-psychological Theory) จากแนวความคิดด้านจิตวิทยา-สังคม เสนอว่า การพัฒนาทางสังคมเกิดจากการทำงานของปัจจัยทางด้านจิตวิทยาที่เป็นแรงขับให้ประชาชนมีการกระทำ มีความกระตือรือร้น มีการประดิษฐ์ มีการค้นพบ มีการสร้างสรรค์ มีการแข่งขัน มีการก่อสร้าง และพัฒนาสิ่งต่างภายในสังคม นักสังคมวิทยาที่ใช้ปัจจัยทางด้านจิตวิทยาอธิบายการเปลี่ยนแปลงทางสังคม มีดังนี้

แมก เวเบอร์ (Max Weber) เป็นนักสังคมวิทยาคนแรกที่ใช้หลักจิตวิทยามาใช้ในการอธิบายการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และในผลงานที่ชื่อว่า The Protestant Ethic and the Spirit of Capitalism เสนอว่า การพัฒนาของในสังคมอุตสาหกรรมสมัยใหม่ตามลัทธิทุนนิยม มีสาเหตุมาจากปัจจัยด้านจิตวิทยา ที่เกิดขึ้นหลังสมัยศตวรรษที่ 16 เมื่อในยุโรปตะวันตกมีการแพร่กระจายคำสอนของศาสนาคริสต์ ลัทธิโปรเตสแตนต์ (Protestant ethic) ที่สอนให้ศาสนิกชนเกิดจิตวิญญาณแบบทุนนิยม (Spirit of Capitalism) เป็นนักแสวงหาสิ่งใหม่ มุ่งสู่ความสำเร็จเพื่อให้เกิดการยอมรับ ทำงานหนักเพื่อสะสมความร่ำรวย เก็บออมเพื่อนำไปใช้ในการลงทุน สร้างกำไรอย่างต่อเนื่อง เวเบอร์ยังเสนอว่า การพัฒนาของจิตวิญญาณแบบทุนนิยมทำให้เกิดลัทธิความมีเหตุผล (Rationalism) ซึ่งภายใต้สังคมที่ใช้ความมีเหตุผลจะทำให้บุคคลมีความน่าเชื่อถือ เชื่อสัจธรรม ยอมรับสิ่งใหม่และสามารถเปลี่ยนแปลงเข้าสู่สภาวะแวดล้อมใหม่ ๆ เวเบอร์เชื่อว่า อิทธิพลของความคิด ความเชื่อ และบุคลิกภาพของคนในสังคมภายใต้สภาวะดังกล่าวมีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมตามมา

อีวีเรทท์ อี เฮเกน (Everett E. Hagen) มีแนวความคิดสอดคล้องกับเวเบอร์ที่ว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมมีการเริ่มต้นมาจากการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ และเสนอว่า การเปลี่ยน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากสังคมดั้งเดิม (Traditional) ไปสู่สังคมสมัยใหม่ (Modern) จะมีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในบุคลิกภาพของบุคคล (Personality) โดยเสนอว่า บุคลิกภาพของคนในสังคมดั้งเดิมมีลักษณะตายตัวที่ถูกกำหนดโดยกลุ่มสังคม เป็นบุคลิกของคนที่ต้องมีการสั่งการด้วยบังคับบัญชา ไม่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และไม่มีการประดิษฐ์คิดค้น เพราะคนเหล่านั้นมองโลกยถากรรมมากกว่าที่จะมองโลกแบบวิเคราะห์ และต้องการควบคุมให้เป็นไปตามที่คิด ซึ่งเป็นผลทำให้สังคมแบบดั้งเดิมไม่มีการเปลี่ยนแปลงมากนัก ส่วนในสังคมสมัยใหม่เฮเกนเสนอว่า บุคลิกภาพของคนที่มีความสร้างสรรค์ อยากรู้ อยากเห็น และเปิดรับประสบการณ์ใหม่ ๆ มองโลกที่อยู่รอบตัวเขาอย่างมีเหตุมีผล บุคลิกภาพของคนในสังคมสมัยใหม่จึงเป็นปัจจัยที่สนับสนุนให้สังคมเกิดการเปลี่ยนแปลง แต่อย่างไรก็ตามเฮเกน ได้เสนอว่า บุคลิกของคนในสังคมดั้งเดิมสามารถที่จะเปลี่ยนไปสู่บุคลิกของในสังคมสมัยใหม่ได้โดยใช้วิธีการถอนถอนสถานภาพ (Status withdrawal) ด้วยการนำเอาปัจจัยด้านสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจจากสังคมสมัยใหม่เข้าไปแทรกหรือแทนที่ในสังคมดั้งเดิม และยังได้เสนอว่า การเปลี่ยนแปลงของสังคมอาจทำได้จากเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพของคนในสังคม โดยเริ่มจากการพัฒนาบุคลิกภาพตั้งแต่วัยเด็ก

เดวิด ซี แม็กคลีแลนด์ (David C. McClelland) มีแนวความคิดเหมือนกับเฮเกนที่เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจเป็นผลมาจากการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ แต่แนวความคิดของแม็กคลีแลนด์เน้นศึกษาที่ตัวแปรด้านแรงจูงใจในความสำเร็จ (Achievement motivation) ซึ่งหมายถึง ความสำเร็จทางเศรษฐกิจของปัจเจกบุคคล และเสนอแนวความคิดว่า ในการพัฒนาทางเศรษฐกิจของสังคมในอดีตและปัจจุบันเป็นผลมาจากแรงจูงใจในความสำเร็จของบุคคล หากคนในสังคมมีแรงจูงใจในความสำเร็จมาก การพัฒนาทางเศรษฐกิจก็就会有ความเจริญก้าวหน้าตามไปด้วย และเสนอวิธีการสร้างแรงจูงใจในความสำเร็จด้วยการเรียนรู้ (Learning) โดยสร้างแรงกระตุ้นทั้งภายในและภายนอก ดังนั้นในการจัดการศึกษาและการเลี้ยงดูเด็ก สังคมควรมีการปูพื้นฐานเพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจในความสำเร็จของบุคคล

3.5 ทฤษฎีการตัดสินใจและการกระทำทางสังคม

ทฤษฎีนี้เป็นทฤษฎีการพัฒนาสังคม ที่เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงจากสังคมที่ยังไม่เจริญซึ่งมีระบบเศรษฐกิจการเมืองและสังคมยังล่าหลังเปลี่ยนไปสู่สังคมที่มีความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม เทคโนโลยีตามแบบประเทศยุโรปตะวันตก ทฤษฎีภาวะทันสมัยเสนอปัญหาหลักของการพัฒนา เช่น ปัญหาความยากจน ปัญหาประชากร ปัญหาด้อยการศึกษา ปัญหาสุขภาพอนามัย เป็นต้น ซึ่งจากผลการพัฒนาดังกล่าวมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนวิถีชีวิต

ความเป็นอยู่เปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรมเปลี่ยนแปลงปัจจัยพื้นฐานโดยเฉพาะ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การสาธารณสุขเปลี่ยนเป็นการสาธารณสุขแบบใหม่สู่ภาวะทันสมัย ส่งผลให้ประชาชนมีพฤติกรรมสุขภาพ พฤติกรรมการประกอบอาชีพ(สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์,คณะพัฒนาสังคม,2534:43) ทฤษฎีนี้เชื่อว่า เหตุผลในการตัดสินใจกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งของบุคคลนั้นประกอบด้วยปัจจัยหลายๆ ประการหรือที่เรียกว่า “กลุ่มเหตุผลเชื่อหรือไม่เชื่อ” การตัดสินใจของบุคคลมิได้ขึ้นอยู่กับปัจจัยเพียงประการเดียวหากแต่จะมีกลุ่มของเหตุผลซึ่งอาจจะเป็นเหตุมาจากปัจจัยต่างๆ ประกอบกันช่วยสนับสนุนในการตัดสินใจแต่ละครั้งกลุ่มของเหตุการณ์ที่รวมกันนั้นอาจแปรเปลี่ยนไปได้ตามแต่ละบุคคลในแต่ละสถานการณ์ กลุ่มของเหตุผลการตัดสินใจ มีดังต่อไปนี้

1. การสนับสนุน
2. โอกาส
3. ความสามารถ
4. ปัจจัยดึงดูด
5. เป้าประสงค์หรือจุดมุ่งหมายสิ่งใดที่ผู้กระทำต้องการให้เกิดขึ้นจากการกระทำ
6. นิสัยและขนบธรรมเนียมประเพณี
7. ความเชื่อ ความคิด ความรู้ ผู้ที่กระทำเข้าใจในเรื่องหนึ่ง ซึ่งจะทำให้เกิดความเชื่อและอิทธิพลต่อการตัดสินใจ
8. มาตรฐานค่านิยม
9. ปัจจัยผลักดัน
10. แรงเสริมสิ่งที่เป็นตัวกระตุ้นและนำไปสู่การตัดสินใจและการกระทำทางสังคมในขณะที่ผู้กระทำตั้งใจจะกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดนั้นเขาจะรู้สึกว่าได้รับแรงเสริมให้กระทำ
11. ความคาดหวัง หมายถึงการที่ผู้กระทำมีความเข้าใจและเชื่อว่ามีผู้คาดหวังในตัวเขา
12. ข้อผูกมัด

4.การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม

สังคมมนุษย์นั้นไม่ได้อยู่ในสภาพที่หยุดนิ่งหากแต่จะเคลื่อนไหวตลอดเวลา ดังนั้นแนวโน้มโดยทั่วไปของสังคมจึงอยู่ในสภาพที่จะเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอโดยความหมายของการเปลี่ยนแปลงแล้วเราพิจารณาในลักษณะของการเปรียบเทียบความแตกต่างของสิ่งๆหนึ่งในเวลาต่างกันการเปลี่ยนแปลงจึงเกี่ยวข้องกับเวลาหมายความว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมนี้เราพิจารณาในแง่การเปรียบเทียบความแตกต่างของสังคมและวัฒนธรรมหนึ่งในเวลาที่ผ่านไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วิลเบอร์ มัวร์ ซึ่งสนใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเป็นพิเศษได้ให้คำนิยามของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมว่า "เป็นการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของสังคมอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งหมายถึงการเปลี่ยนแปลงในรูปแบบของการกระทำและการปะทะสังสรรค์รวมทั้งผลของการกระทำและโครงสร้างที่ก่อให้เกิดปทัสถานอย่างเห็นได้ชัด" อย่างไรก็ตามในเรื่องของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมนี้เราอาจจำแนกได้เป็น 2 ประการ ทั้งนี้เพื่อให้ง่ายต่อการพิจารณาอุปสรรค กล่าวคือถ้าพิจารณาในแง่ของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Social Change) นั้นจะเกี่ยวข้องกับระดับพฤติกรรมเป็นสำคัญ ซึ่งหมายถึงเป็นการพิจารณาการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติการแสดงออกต่าง ๆ ที่เกิดจากการปะทะสังสรรค์ของสมาชิกสังคม แต่ถ้าพิจารณาในแง่การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม (Cultural Change) นั้นหมายถึงการเปลี่ยนแปลงในระดับปทัสถาน (Norms) อันได้แก่ การเปลี่ยนแปลงของระบบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่ครอบคลุมสังคมนั้นและเมื่อเราพูดถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมก็จะครอบคลุมไปถึงระเบียบกฎเกณฑ์ ทศนคติ ค่านิยม แบบแผนของความสัมพันธ์ สถานภาพและบทบาทกฎหมายต่าง ๆ ฯลฯ ซึ่งการประพฤติปฏิบัติไปตามปทัสถานเหล่านี้จะอยู่ในโครงสร้างของสังคม

โดยทั่ว ๆ ไปสังคมจะไม่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วแบบที่เรียกว่าเปลี่ยนแปลงอย่างหน้ามือเป็นหลังมือหากการเปลี่ยนแปลงนั้นจะมีลักษณะแบบค่อยเป็นค่อยไป การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจึงเป็นการเปลี่ยนแปลงในความสัมพันธ์ย่อย ๆ (Social Relations) โดยทั่ว ๆ ไป ตัวอย่างเช่น ความเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดากับบุตรความสัมพันธ์ระหว่างครูกับศิษย์หรือความสัมพันธ์ระหว่างผู้น้อยกับผู้ใหญ่ เป็นต้น และถ้าความสัมพันธ์ทั่ว ๆ ไปที่กล่าวถึงนี้ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปเรื่อยๆ เป็นระยะเวลาอันนานๆ ก็อาจมีผลทำให้ความสัมพันธ์ที่เป็นแบบแผนหรือความสัมพันธ์ระดับโครงสร้างของสังคมจริง ๆ เปลี่ยนแปลงไปได้ ซึ่งก็ถือได้ว่าได้มีการเปลี่ยนแปลงในระดับสถาบันแล้วอย่างไรก็ตามความสัมพันธ์ย่อยนี้จะมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอแต่ความสัมพันธ์ในระดับโครงสร้างจะยังไม่เปลี่ยนแปลงไปทั้งนี้เพราะว่าอาจมีความสัมพันธ์ใหม่ที่ถือปฏิบัติเกิดขึ้นมาแทนที่ ทำให้สังคมอยู่ในสภาพที่สมดุลย์เคลื่อนที่ต่อไปได้ นอกจากนี้สังคมที่ไม่มีการติดต่อกับสังคมอื่นแล้วอาจไม่มีการเปลี่ยนแปลงอะไรเลย ทั้งนี้เป็นเพราะยังไม่เห็นตัวอย่างการเปลี่ยนแปลง ไม่เห็นตัวอย่างของสังคมอื่นที่ดีหรือที่แตกต่างไปจากตน การไม่เห็นตัวอย่างมีผลทำให้ไม่มีการแปลงสภาพแวดล้อมดั้งเดิมของตนอีกด้วยอาทิเช่นสังคมดั้งเดิมในทวีปแอฟริกา หรือชาวเกาะบางแห่งในมหาสมุทรแปซิฟิก เป็นต้น

งามพิศ สัตย์สงวน (2545) ได้กล่าวว่า ลักษณะเด่นของชนบทไทยในปัจจุบันคือ การที่คน

รุ่นเก่าทำการเกษตร ส่วนคนรุ่นใหม่ทำงานรับจ้างนอกจากนั้นยังพบว่า แรงงานสตรีอพยพไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ทำงานในเมืองมากขึ้น และความร่ำรวยกำหนดงานนอกภาคเกษตรกรรม และยังคงกล่าวไว้อีกว่า การติดต่อระหว่างเมืองและชนบททำให้เกิดการผลกระทบต่อชนบทโดยผลกระทบที่ชัดเจนที่สุดคือ การสูญเสียสมาชิกครอบครัวไปทำงานนอกภาคการเกษตร ทำให้ภาคเกษตรสูญเสียแรงงาน มีการละทิ้งที่ดินทำการเกษตรและการเช่าที่ดินซึ่งสิ่งต่างๆที่เกิดขึ้น ส่งผลให้ชาวนาแก้ไขสถานการณ์โดยวิธีการต่างๆ เช่นเปลี่ยนแปลงวิธีการทำนา เปลี่ยนพันธุ์ข้าว เปลี่ยนเทคโนโลยีทางการเกษตร นอกจากนี้ยังมีผลกระทบต่อชนชั้นชาวนาต่างๆ และผลกระทบต่อชาวนาผู้ชายและผู้หญิงต่างกัน จากการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ ทำให้ผู้ชายเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีทางการเกษตรสมัยใหม่เป็นอย่างดี มีผลทำให้ผู้หญิงต้องพึ่งพาผู้ชายมากขึ้น ชาวนาบางพื้นที่เปลี่ยนวิธีการทำนาจากนาดำเป็นนาหว่าน เนื่องจากขาดแรงงานและยังพบว่าที่ดินทำการเกษตรหนึ่งในสามรอบเมืองเชียงใหม่ไม่ให้ชาวนาเช่า หรือรอบๆ กรุงเทพมหานครทำการเกษตรไม่ได้ เพราะมีการปลูกสร้างบ้านจัดสรรและโรงงานต่างๆ

สมบุญ มีบุญ (2543) ได้กล่าวถึง การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนเมืองในด้านสังคม และเศรษฐกิจไว้ว่าการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตทางด้านสังคมเป็นการเปลี่ยนแปลงในระบบความสัมพันธ์ของกลุ่มคนเครือข่ายและความสัมพันธ์ในครอบครัว ในความสัมพันธ์กลุ่มคนชาวบ้านมีการช่วยเหลือ หรือมีส่วนร่วมในกิจกรรมซึ่งกันและกัน และกิจกรรมของชุมชนน้อยลง ชาวบ้านโดดเดี่ยวมากขึ้น มีการพึ่งพาอาศัยกันน้อยลง ความสัมพันธ์คนในครอบครัวมีเวลาอยู่ร่วมกันน้อยลง กิจกรรมต่างๆที่ปฏิบัติในครอบครัวเปลี่ยนไป เกิดช่องว่างจากจากรับสื่อและการเรียนรู้ต่างกัน โดยเฉพาะกลุ่มเด็กและผู้สูงอายุ และการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตทางด้านเศรษฐกิจเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางการผลิต การตลาด และการบริโภค กล่าวคือ การผลิตจากการผลิตทางการเกษตรเพื่อการบริโภคในครัวเรือน สู้อการผลิตตามกลไกตลาดภายนอกชุมชนทั้งการตลาดระดับประเทศ และตลาดต่างประเทศ สินค้าที่ผลิตเปลี่ยนรูปแบบตามมาตรฐานที่ตลาดกำหนดมากขึ้น การบริโภคเปลี่ยนรูปแบบจากการบริโภคแบบดั้งเดิม ตามการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษ สู่อการบริโภคตามกระแสนิยมตามสภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว และการปรับตัวตามกระแสสังคม

5. สภาพทั่วไปที่เกี่ยวกับเขตลาดกระบัง

จากข้อมูลสำนักงานเขตลาดกระบัง (2551) กล่าวว่า เดิมเขตลาดกระบังเป็นพื้นที่การปกครองของจังหวัดมีนบุรีซึ่งเป็นจังหวัดหนึ่งในมณฑลกรุงเทพ มีชื่อเรียกว่า อำเภอแสนแสบ ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็น อำเภอลาดกระบัง และในปี พ.ศ. 2474 จังหวัดมีนบุรีได้ถูกยุบมาขึ้นกับจังหวัดพระนคร อำเภอลาดกระบังจึงได้มาเป็นส่วนหนึ่งของจังหวัดพระนครด้วย ครั้นในปี พ.ศ.

2481 กระทรวงมหาดไทยได้ประกาศยุบอำเภอนี้ลงเป็น กิ่งอำเภอลาดกระบัง จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2500 จึงได้รับการยกฐานะขึ้นเป็น อำเภอลาดกระบัง อีกครั้ง โดยได้โอนตำบลแสนแสบไปขึ้นกับ อำเภอมีนบุรี และได้แบ่งพื้นที่บางส่วนของตำบลทับยาว มาจัดตั้งเป็นตำบลชุมทองในปี พ.ศ. 2504

ต่อมามีประกาศคณะปฏิวัติรวมจังหวัดพระนครกับจังหวัดธนบุรีเข้าด้วยกันเป็นนครหลวง กรุงเทพมหานครและมีฐานะเป็นกรุงเทพมหานครในปี พ.ศ. 2515 อำเภอลาดกระบังจึงได้เปลี่ยนแปลงฐานะเป็น เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร ตั้งแต่นั้น

เขตลาดกระบังมีพื้นที่ทั้งหมด 123.859 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 77,406.1 ไร่ ประชากร 147,482 คน (พ.ศ. 2551) ความหนาแน่น 1,190.72 คน/ตารางกิโลเมตร เป็นเขตชานเมืองฝั่งตะวันออกของกรุงเทพมหานคร มีพื้นที่อาณาเขตติดต่อกับเขตปกครองอื่นๆ ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับเขตมีนบุรีและเขตหนองจอก มีคลองลำนายโสด คลองสองต้นนุ่น ลำรางคอวัง คลองตาเสือ แนวคันนาผ่านถนนคุ้มเกล้า ลำรางตาทรัพย์ คลองบึงใหญ่ คลองกอไผ่ คลองมะขาม คลองพะอง คลองกระทุ่มล้ม และคลองลำตาอิน เป็นเส้นแบ่งเขต

ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา (จังหวัดฉะเชิงเทรา) มีคลองหลวงแพ่งและคลองประเวศบุรีรมย์เป็นเส้นแบ่งเขต

ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอบางบ่อ อำเภอบางเสาธง อำเภอบางพลี (จังหวัดสมุทรปราการ) มีแนวแบ่งเขตการปกครองระหว่างกรุงเทพมหานครและจังหวัดสมุทรปราการเป็นเส้นแบ่งเขต

ทิศตะวันตก ติดต่อกับเขตประเวศและเขตสะพานสูง มีคลองตาพุทธ คลองแม่จัน คลองบึงขวาง และคลองลาดบัวขาว เป็นเส้นแบ่งเขต

สภาพภูมิศาสตร์ โดยทั่วไปเป็นท้องทุ่งมีพื้นที่ประมาณ 2ใน3 เป็นพื้นที่เกษตรกรรม โดยอาศัยคูคลองในพื้นที่ซึ่งมีอยู่ทั้ง 51 คลอง และยังได้อาศัยคูคลองเหล่านั้นในการสัญจรไปมาอีกด้วย ลักษณะสำคัญอีกประการหนึ่ง คือเป็นเขตรับน้ำฝั่งตะวันออก เนื่องจากเป็นที่ราบลุ่มคล้ายแอ่งกระทะ จึงมักเกิดปัญหาน้ำท่วมเป็นประจำ ซึ่งมีการปกครองแบ่งเป็น 6 แขวงดังนี้

1. ลาดกระบัง
2. คลองสองต้นนุ่น
3. คลองสามประเวศ
4. ลำปลาทิว
5. ทับยาว
6. ชุมทอง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 1 จำแนกพื้นที่รายแขวงและจำนวนบ้านเรือนในเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร

แขวง	พื้นที่ (ตร.กม.)	จำนวนบ้าน(หลังคาเรือน)
ลาดกระบัง	10.823	10,928
คลองสามต้นนุ่น	14.297	26,514
คลองสามประเวศ	17.457	6,935
ลำปลาทิว	25.834	7,371
ทับยาว	33.752	7,183
ชุมทอง	21.695	1,851
รวม	123.859	60,780

ที่มา: สำนักงานเขตลาดกระบัง (2551)

สภาพทั่วไปของแขวงชุมทอง

ข้อมูลทางกายภาพ

แขวงชุมทองตั้งอยู่ทางด้านทิศตะวันออกของเขตลาดกระบัง ซึ่งมีพื้นที่ทั้งหมด 13,559 ไร่

ทิศเหนือ ติดต่อกับ เขตหนองจอก
 ทิศใต้ ติดต่อกับ อำเภอบางพลี อำเภอบางเสาธง
 จังหวัดสมุทรปราการ
 ทิศตะวันตก ติดต่อกับ แขวงทับยาว
 ทิศตะวันออก ติดต่อกับ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

การปกครอง แขวงชุมทองแบ่งการปกครองออกเป็น 6 หมู่บ้าน

- หมู่ที่ 1 ชื่อหมู่บ้านชุมทอง
- หมู่ที่ 2 ชื่อหมู่บ้านคลองหลวงแพ่ง
- หมู่ที่ 3 ชื่อหมู่บ้านคลองลำชะล่า
- หมู่ที่ 4 ชื่อหมู่บ้านคลองตาสอน
- หมู่ที่ 5 ชื่อหมู่บ้านคลองทับยาว
- หมู่ที่ 6 ชื่อหมู่บ้านเพชรทองคำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สภาพภูมิประเทศ

สภาพภูมิประเทศของแขวงชุมทอง มีลักษณะส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม ลักษณะการตั้งบ้านเรือนกระจุกกระจายกันอยู่ตามริมคลองข้างคลองประเวศบุรีรัมย์ บางส่วนอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม และตามริมถนนอ่อนนุช ทั้งสองข้างทาง

อุณหภูมิ

1. อุณหภูมิ ของกรุงเทพมหานคร โดยเฉลี่ยประมาณ 28.3 องศาเซลเซียส เป็นอุณหภูมิเหมาะสมในการเพาะปลูกพืช

2. ความชื้น มีความชื้นเฉลี่ยประมาณ 35 เปอร์เซ็นต์

แหล่งน้ำและปริมาณน้ำในรอบปี ปริมาณน้ำฝน

แหล่งน้ำในแขวงชุมทอง จะมีคลองเล็ก 4 คลอง สามารถติดต่อระหว่างหมู่บ้านได้ทุกหมู่บ้านและมีคลองใหญ่ 1 คลอง ได้แก่ คลองประเวศบุรีรัมย์ (เป็นคลองชลประทาน)

สภาพภูมิอากาศมีปริมาณการกระจายตัวของฝน พื้นที่ชุมทองมีฝนตกสูงสุดในเดือนสิงหาคม ถึงเดือนตุลาคม มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 184.6 ถึง 236.7 มิลลิเมตรเดือนพฤษภาคม 4.01-18.3 มิลลิเมตร ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 12,000 มิลลิเมตรต่อปี

การคมนาคม

มีถนนหลักในการคมนาคม คือ ถนนอ่อนนุช-ลาดกระบัง, ถนนชุมทอง-ลำด้อยตุง และทางรถไฟสายตะวันออก คมนาคมทางน้ำ มีลำคลอง ประเวศบุรีรัมย์

ลักษณะบ้านเรือน

การตั้งบ้านเรือนเป็นแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือแบบสังคมเมืองและสังคมชนบท การตั้งบ้านเรือนเป็นกลุ่มใกล้เส้นทางคมนาคมชนบท จะตั้งบ้านเรือนตามแนวลำคลองและแนวถนน

สาธารณสถาน

วัด	2	แห่ง
มัสยิด	3	แห่ง
โรงเรียน	4	แห่ง
โรงพยาบาล	1	แห่ง
สถานีรถไฟ	1	แห่ง
ตลาด	1	แห่ง

สำนักหอสมุดกลาง พระจอมเกล้าลาดกระบัง

ภัยธรรมชาติ (ภัยที่เกิด สถานที่เกิดประจำ)

น้ำท่วม พื้นที่แขวงชุมทองเป็นที่ราบลุ่ม บางส่วนลุ่มจัด ได้รับความน้ำจากอำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดสมุทรปราการ และในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีฝนตกมากเกินไปน้ำจะท่วม พื้นที่การเกษตร จะเสียหาย คือข้าว ไม้ผล บ่อเลี้ยงปลา สัตว์ เป็นต้น

สถานที่จำหน่ายผลผลิต

ข้าวจำหน่ายที่ ร้านค้าสหกรณ์ทั่วไป โรงสี และสถานที่ราชการ

ไม้ผล มีคนมารับซื้อถึงที่

พืชผัก มีคนมารับซื้อถึงที่

ประมง นำไปส่งที่ตลาดกลาง

ข้อมูลทางชีวภาพ

พื้นที่ประกอบอาชีพด้านการเกษตร ทั้งหมด 8,994 ไร่ แบ่งเป็น

ปลูกข้าว 7,203 ไร่

ไม้ผล 299 ไร่

ไถ่พื้นเมือง 300 ตัว

เปิดไข่ 60 ตัว

โคเนื้อ 30 ตัว

แพะ 20 ตัว

เลี้ยงปลา (เบญจพรรณ) จำนวน 1,492 ไร่ 2 งาน

ข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจ

การถือครองที่ดิน มีตั้งแต่ไม่ถึง 1 ไร่ จนถึงเกิน 100ไร่ สิทธิในที่ดินทำกิน มีที่ดินเป็นของตัวเอง ร้อยละ 56เช่าที่ดินของคนอื่น ร้อยละ 44

ผลผลิตเฉลี่ย

ข้าว 900 กิโลกรัม/ไร่

มะม่วง 195 กิโลกรัม/ไร่

มะพร้าวแก่ 1,750 ผล/ไร่

ราคาผลผลิตที่จำหน่ายได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับใช้ศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แหล่งสินเชื่อ

- 1.ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เกษตรกรร้อยละ 90 เป็นสมาชิก
- 2.สินเชื่อจากกรมส่งเสริมการเกษตร ตามโครงการจัดหาปุ๋ยช่วยเหลือสมาชิกกลุ่มเกษตรกร สมาชิกเข้าร่วมโครงการจำนวน 30 ราย สินเชื่อจำนวน 417,500 บาท
- 3.สินเชื่อจากพ่อค้าเอกชน ร้อยละ 10

ข้อมูลด้านสังคม

ประชากรทั้งหมดจำนวน 6,685 คน

(สถิติ พ.ศ 2550 จาก สำนักงานเขตลาดกระบัง)

ชาย	3,226	คน
หญิง	3,459	คน
ครัวเรือน	1,787	ครัวเรือน

ประชากรที่ประกอบอาชีพการเกษตร จำนวน 294 ครัวเรือน

เกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร จำนวน 292 ราย

การประกอบอาชีพ

การประกอบอาชีพของประชาชนชนในแขวงมีดังนี้

ประชาชนแขวงชุมทอง ที่ประกอบอาชีพการเกษตร ได้แก่ การเลี้ยงปลา ,ทำนา

ทำสวนและประกอบอาชีพรับจ้างอื่น

การนับถือศาสนา

ประชาชนส่วนใหญ่ ร้อยละ 90 นับถือศาสนา พุทธ

ร้อยละ 10 นับถือศาสนา อิสลาม

สถาบันเกษตรกร

- 1.กลุ่มเกษตรกรทำนาชุมทองกลุ่ม ตั้งอยู่ที่ 357 ถนนชุมทอง-ลำด้อยตั้ง แขวงชุมทอง เขตลาดกระบัง
- 2.กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรคลองหลวงแพ่ง ตั้งอยู่ที่ 16 หมู่ 2 แขวงชุมทอง เขตลาดกระบัง
- 3.กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ตั้งอยู่ที่ 95 ถนนชุมทอง-ลำด้อยตั้ง แขวงชุมทอง เขตลาดกระบัง
- 4.กลุ่มเยาวชนเกษตรกรนอกโรงเรียนชุมทองพัฒนา ตั้งอยู่ที่ 95 ถนนชุมทอง-ลำ

เอกสารนี้ตั้งอยู่ แขวงชุมทอง เขตลาดกระบัง งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.กลุ่มยุวเกษตรกรโรงเรียนชุมทอง ตั้งอยู่ที่ หมู่ 5 แขวงชุมทอง เขตลาดกระบัง
ภูมิปัญญาท้องถิ่น

การใช้สมุนไพรที่มีในท้องถิ่น เช่นลูกใต้ใบ,หญ้านวดแมว,ตีนบัว นำมาแปรรูปเป็น
ชาสมุนไพร,ข้าวตังธัญพืช,กล้วยฉาบธัญพืช

กองทุน

- 1.เงินกองทุนหมุนเวียนศูนย์ผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน 3 ศูนย์รวมเป็นเงินทั้งสิ้น
150,000 บาท
- 2.เงินกองทุนหมุนเวียนของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรจำนวน 2 กลุ่ม รวมเป็นเงิน
ทั้งสิ้น 150,000 บาท
- 3.เงินทุนหมุนเวียนของกลุ่มเยาวชนเกษตรกรนอกโรงเรียน 1 กลุ่ม รวมเป็นเงิน
ทั้งสิ้น 25,000 บาท

6.งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สมชัย สายสุขสวัสดิ์ (2537) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ผลกระทบของการพัฒนา
อุตสาหกรรมชายฝั่งทะเลตะวันออกต่อการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิต” พบว่าการที่ชุมชนมาบชลูดตั้งอยู่
ใกล้กับโรงงานอุตสาหกรรมมาบตาพุด มีผลต่อสภาพความเป็นอยู่ รวมไปถึงการดำรงชีวิตซึ่งส่งผล
โดยตรงได้แก่ระดับการศึกษา ลักษณะการใช้ประโยชน์จากที่ดิน รายได้และหนี้สิน ชาวมาบชลูด
ในปัจจุบันส่วนมากประกอบอาชีพนอกเกษตรกรรม กล่าวคือ คนวัยหนุ่มสาวที่มีระดับการศึกษา
สูง และต้องการประกอบอาชีพที่มีรายได้ดี มักจะเป็นแรงงานภาคอุตสาหกรรม ส่วนชาวมาบชลูด
โดยทั่วไปไม่จำกัดระดับการศึกษาแต่มีความต้องการประกอบอาชีพที่มีรายได้ดีมักจะเป็นแรงงาน
หรือผู้ประกอบการภาคบริการ จึงทำให้ชาวชุมชนมาบชลูดมีความนิยมในการประกอบอาชีพนอก
ภาคเกษตรกรรม ส่งผลให้เห็นความสำคัญของการศึกษาที่เป็นตัวกำหนดหนึ่งในการประกอบ
อาชีพ และมีความปรารถนาต่อรูปแบบครอบครัวของตนเป็นครอบครัวเดี่ยว ในขณะที่เดียวกันการมี
เวลาน้อยลงที่จะอยู่ร่วมกันในครอบครัวเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ภายในครอบครัวและ
เพื่อนบ้านที่น้อยลง การท่องเที่ยวทำให้คนในท้องถิ่นมีความทันสมัยมากขึ้น โดยเฉพาะในกลุ่มที่
เกี่ยวกับการท่องเที่ยว พบว่ามีความทันสมัยในระดับสูง ส่วนกลุ่มที่ไม่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว พบว่า
มีความทันสมัยในระดับปานกลาง ซึ่งความทันสมัยนี้มีผลทำให้คนยอมรับนวัตกรรมใหม่ๆอันเป็น
สัญลักษณ์ที่ดีต่อการพัฒนาใดๆก็ตามในชุมชนต่อไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อาภรณ์ จันทร์สมวงศ์ (2541) ได้ศึกษาวิถีชีวิตและสวนไทยในบริบทการพัฒนากรณีศึกษาชุมชนชาวสวนในจังหวัดสมุทรสงครามพบว่าชนบทรอบนิยม ประเพณี ความเชื่อ พิธีกรรม ที่ชาวสวนประพฤติปฏิบัติกันมา สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของชาวบ้านสวนว่ามีความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย การปฏิบัติกิจกรรมต่างๆในรอบปีมีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาดัดแปลงให้สอดคล้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความเชื่อในเรื่องการประกอบอาชีพใช้สภาพแวดล้อม ที่ตั้งเป็นตัวกำหนด วิถีชีวิตส่วนใหญ่ผูกพันใกล้ชิดกับธรรมชาติมีความเกื้อกูลระหว่างญาติพี่น้องและคนในชุมชนเดียวกัน เป็นสังคมที่มีความสงบ

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ และคณะ (2535) ได้ศึกษาเรื่องวิถีชีวิตของชาวชุมชนชุมทอง กรุงเทพมหานคร ปีพ.ศ.2535 ผลการวิจัยพบว่า ชาวชุมชนชุมทองสวนใหญ่เป็นคนในพื้นที่ตั้งแต่เกิด มีความผูกพันที่จะพัฒนาหมู่บ้านให้ก้าวหน้าในทุกด้าน (1)ด้านเศรษฐกิจและการงาน อาชีพหลักที่กำลังจะเปลี่ยนแปลงจากด้านเกษตรกรรม มาเป็นอาชีพรับจ้างทั่วไป ทั้งในโรงงานและนอกโรงงาน เป็นอาชีพที่นิยมกันในหมู่นักหนุ่มสาวและผู้ใหญ่ ทั้งนี้เนื่องจากขาดทักษะและความรู้น้อย จึงสามารถที่จะเข้าสู่ตลาดแรงงานอุตสาหกรรมได้ง่ายกว่าอาชีพอื่นๆ รวมทั้งผลกระทบของปัจจัยด้านทุน การสูญเสียที่ทำกินและผลผลิตน้อยลง และค่านิยมการทำงานเป็นงานหนัก ตลอดจนการขาดแคลนแรงงานของคนหนุ่มสาวเป็นแรงผลักดัน ตลอดจนความเจริญและความก้าวหน้าทางการพัฒนาเศรษฐกิจเป็นปัจจัยจูงใจให้ชาวบ้านเกิดการเปลี่ยนแปลงชุมชนดั้งเดิมสู่การเป็นชุมชนมากขึ้น (2) ด้านการพักผ่อนสันทนาการและงานอดิเรก เป็นการใช้เวลาว่างของชุมชนมีงานอดิเรกคือ การปลูกพืชสวนครัว และการพักผ่อนโดยการดูโทรทัศน์ ฟังวิทยุ อ่านหนังสือพิมพ์ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่พักผ่อนภายในบ้านมากกว่าภายนอกบ้าน (3) ด้านสังคม ศาสนา ประเพณี ความเชื่อ ชุมชนยังสามารถรักษาวัฒนธรรมและประเพณีดั้งเดิมไว้ได้และเกิดการผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมของชาวไทยพุทธและไทยมุสลิม ถึงแม้ประชากรจะมีความแตกต่างในด้านการนับถือศาสนา แต่ก็ไม่ได้แตกต่างกันในด้านความสัมพันธ์ การให้ความร่วมมือช่วยเหลือกันทั้งในพิธีทางศาสนาและสังคม โดยการเข้าไปร่วมงานทำบุญและจะเห็นได้จากการตั้งมัสยิดและวัดอยู่ในบริเวณเดียวกัน (4) ด้านครอบครัว การอบรมเลี้ยงดู บทบาทของครอบครัว สัมพันธภาพภายในครอบครัว ครอบครัวเป็นลักษณะครอบครัวเดี่ยวลักษณะการตั้งบ้านเรือนจะเกาะกลุ่มกันในชาวไทยมุสลิมและจะจัดกระจายทั่วไปสำหรับชาวไทยพุทธผู้มีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจและทุกคนร่วมกันตัดสินใจและแม่เป็นผู้มีบทบาทสำคัญภายในครอบครัวในการอบรมเลี้ยงดูบุตรและค่าใช้จ่ายในบ้าน (5) ด้านชุมชน การรวมกลุ่ม และการเคลื่อนย้ายครอบครัว ผู้นำชุมชนได้แก่ ผู้ใหญ่บ้านการย้ายที่อยู่ยังคงย้ายอยู่ในภายในชุมชนระหว่างหมู่บ้านเป็นส่วนใหญ่ สาเหตุการย้าย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คือ การไม่มีที่ดิน ไม่มีทุน การไปหางานทำใหม่ (6) ด้านการศึกษา ชาวบ้านมีความรู้น้อยจบ การศึกษาภาคบังคับเป็นส่วนใหญ่ และนิยมส่งบุตรหลานให้เรียนในโรงเรียนภายในหมู่บ้านและ ต้องการสนับสนุนให้ลูกหลานได้เรียนสูงๆ แต่ก็มีปัญหาด้านทุน ค่าเล่าเรียนที่สูงขึ้น รวมทั้งต้องการ อยากรให้มีการฝึกอาชีพให้แก่นักเรียน เด็กและผู้หญิงที่อยู่ด้วยกัน (7) ด้านการเมืองและการ ปกครองบุคคลที่ชาวบ้านมอบความไว้วางใจ และมาปรึกษาปัญหายามเดือดร้อน คือ ผู้ใหญ่บ้าน ชาวบ้านต้องการให้มีการปรับปรุงระบบการเลือกผู้ใหญ่บ้านอย่างเป็นทางการ (8) ด้านสาธารณสุข และการติดต่อสื่อสาร ชุมชนชุมทองถึงแม้จะเป็นชุมชนที่อยู่ไม่ห่างจากตัวเมืองมากนัก แต่ก็ยังพบ สภาพความล้าหลังกว่าบางท้องที่ในเขตกรุงเทพมหานคร คือการขาดถนนหนทางที่เพียงพอ สภาพ เป็นหลุมเป็นบ่อ และมีฝุ่นมากในฤดูแล้งและน้ำท่วมในฤดูฝนเกือบทุกปีและปัญหาการตื่นเงินตาม คุ คลอง ทำให้ชาวบ้านไม่สะดวกในการเดินทางในฤดูแล้งและการขาดน้ำประปาใช้ ส่วนใหญ่ ชาวบ้านใช้น้ำคลอง น้ำบ่อ และน้ำฝนในการดื่ม ในชุมชนชุมทองไม่มีโทรศัพท์ สถานีตำรวจหรือที่ ทำการไปรษณีย์

✓ ประจวบ เลี่ยมผู้ช่วย (2542) ได้ศึกษาเรื่อง "ประเพณีพิธีกรรมของคนไทย" พบว่า ประเพณีพิธีกรรมเป็นเรื่องของความเชื่อในสิ่งที่มีอำนาจเหนือมนุษย์เช่น อำนาจของดินฟ้าอากาศ และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยไม่ทราบสาเหตุความเชื่อเป็นพื้นฐานให้เกิดการกระทำสิ่งต่างๆทั้งด้านดี ด้านร้าย คนโบราณจึงสร้างศรัทธาให้เกิดแก่ลูกหลาน เช่นความเชื่อเรื่องภูตผีว่ามีอิทธิฤทธิ์ที่จะ บันดาลความสุขสวัสดิมาให้ แต่ถ้าหากทำให้พิโรธก็จะนำความทุกข์ยากลำบากมาให้ จึงกล่าว ได้ว่าความเชื่อของคนเราเกิดมาจากความไม่รู้เป็นสำคัญเมื่อเกิดขึ้นแล้วจะคิดว่าต้องมีสิ่งใดสิ่ง หนึ่งที่อยู่เบื้องหลังของการเกิดเหตุการณ์ นั้นเช่นฟ้าผ่า แผ่นดินไหว จึงสร้างเทพารักษ์ ภูตผี วิญญาณขึ้นเป็นการ สมมติตามจินตนาการของตนเองมีการบวงสรวง เช่นไหว้ เพื่อให้สิ่งที่คิดอยู่นั้น ผ่อนคลายความรุนแรง และมีความเมตตากรุณานำความสุขมาให้

อนิวัฒน์ ปรีอปรัก (2552) ได้ศึกษาเรื่อง "การเปลี่ยนแปลงวิถีชุมชนเกษตรกรรม แขวงชุมทอง เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร" พบว่าเกษตรกรในชุมชนชุมทองร้อยละ 85.1 เป็นคนใน พื้นที่โดยกำเนิด ขนาดครอบครัวมีลักษณะเป็นครอบครัวใหญ่คือมีสมาชิกในครอบครัวตั้งแต่ 7 คน ขึ้นไปและนิยมมีบุตร 2 คน ส่วนมากมีสมาชิกที่กำลังศึกษาอยู่เพียง 1 คน เกษตรกรส่วนใหญ่มี อายุสูงกว่า 40 ปีขึ้นไปจบการศึกษาระดับประถมศึกษาและไม่มีความคิดว่าจะเปลี่ยนอาชีพหรือ ย้ายถิ่นฐานไปอยู่ที่อื่นด้านที่ดินพบว่าลักษณะการถือครองโดยส่วนใหญ่เป็นการเช่า เกษตรกรร้อยละ 93.2 มีอาชีพเพาะปลูกข้าวเป็นอาชีพหลักสภาพชีวิตความเป็นอยู่ในปัจจุบันดีกว่าในอดีตด้าน รายได้ รายจ่ายและเงินเก็บออมมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นการลงทุนเกี่ยวกับอาชีพต้องใช้เงินทุนเพิ่มสูงขึ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์อื่นใด ๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงในเชิงบวกคือ ทำให้บุตรหลานมีโอกาสในการศึกษาสูงขึ้น มีคุณภาพชีวิตดีขึ้นและมีอาชีพใหม่ๆ เพิ่มมากขึ้นส่วนผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงในเชิงลบคือ ทำให้เกิดชุมชนแออัดจากการเคลื่อนย้ายแรงงานเข้ามาในพื้นที่ เกิดปัญหาหลักขโมยและยาเสพติดมากขึ้น เกิดปัญหาแหล่งน้ำเน่าเสียส่งผลให้อาหารธรรมชาติ ทำให้เกษตรกรสูญเสียที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยมากขึ้นและทำให้การประกอบอาชีพเกษตรกรรมลดลง

✓ กนกพรธณ สุพิทักษ์ (2549) ทำการศึกษาเรื่อง การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตชาวนาชุมชนเบญจมาพัฒนาแขวงสามวาตะวันตก เขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร พบว่าการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชาวนาชุมชนเบญจมาพัฒนามีสาเหตุสำคัญมาจากการเปลี่ยนกระบวนการผลิตข้าว ตั้งแต่ พ.ศ.2520 เป็นต้นมา รูปแบบการทำงานจากนาปีเปลี่ยนเป็นนาปรังที่สามารถปลูกข้าวได้ 2 ครั้ง/ปี เนื่องมาจากการพัฒนาของเทคโนโลยีด้านเครื่องจักรกลที่เข้ามาแทนที่แรงงานคนและสัตว์พันธุ์ข้าวเบาที่สามารถเก็บเกี่ยวได้เร็วกว่าข้าวพันธุ์พื้นเมืองสารเคมีกำจัดศัตรูพืชและปุ๋ยเคมีที่กลายเป็นสิ่งสำคัญในการทำงาน สิ่งต่างๆ เหล่านี้ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น อีกทั้งชุมชนมีการพัฒนาในด้านสาธารณูปโภคต่างๆ ทำให้การใช้ชีวิตเปลี่ยนไป คนในชุมชนกับภายนอกชุมชนมีการสื่อสารกันมากขึ้น เกิดความสะดวกสบายในการใช้ชีวิต ซึ่งส่งผลให้ค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวันสูงขึ้นตามไปด้วย ทำให้ชาวนาต้องกู้เงินมาเพื่อใช้เป็นต้นทุนทำนาและเป็นค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน เกิดเป็นวัฏจักรหนี้สินที่ไม่จบสิ้น ซึ่งการพัฒนาในด้านต่างๆ นี้ทำให้ความสัมพันธ์ของคนในชุมชนเปลี่ยนไป คือการพบปะกันส่วนใหญ่ของชาวนาจะเน้นไปในเรื่องงานมากกว่าเพื่อการพักผ่อน หรือในลักษณะผู้จ้างกับผู้รับจ้างส่วนความสัมพันธ์ในครอบครัวที่พ่อแม่เคยเป็นผู้วางแผนอนาคตให้บุตรเปลี่ยนเป็นบุตรมีสิทธิ์ในการตัดสินใจเลือกอนาคตเองทำให้คนรุ่นใหม่ไม่มีใครเป็นชาวนาต่อจากบรรพบุรุษเพราะจะการศึกษาที่สูงขึ้น และเห็นว่าชาวนาเป็นอาชีพที่ลำบาก ซึ่งจะส่งผลให้ในอนาคตชาวนาหมดไปจากชุมชนเบญจมาพัฒนา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 3

วิธีการวิจัย (Research Methodologies)

ในการศึกษาเรื่อง การศึกษาวิถีชีวิตเกษตรกร: กรณีศึกษาแขวงชุมทอง เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร ครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพโดยสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-depth Interview) โดยเริ่มจากการศึกษาภาคเอกสาร หนังสือ ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง หลังจากได้ข้อมูลเบื้องต้นแล้ว จึงลงมือศึกษาข้อมูลภาคสนาม โดยการเข้าไปพบพูดคุยแลกเปลี่ยนกับเกษตรกร สัมภาษณ์ สังเกตการณ์ และบันทึกข้อมูลโดยดำเนินงานดังนี้

ประชากร (Population)

ประชากรที่ใช้ในการทำการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ เกษตรกร หรือประธานกลุ่มเกษตรกร ชาวจุมนชุมทอง แขวงชุมทอง เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่าง คือ เกษตรกรผู้ที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม หรือผู้แทนเกษตรกรในแขวงชุมทอง เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร ที่สามารถให้ข้อมูลสะท้อนถึงสภาพวิถีชีวิตเกษตรกรได้ เช่น ประธานกลุ่มเกษตรกร ผู้นำกลุ่มเกษตรกร รวมไปถึงเกษตรกร โดยการสัมภาษณ์ใช้วิธีเลือกตัวอย่างแบบลูกบอลหิมะ (Snowball Sampling) โดยคัดเลือกผู้แทนเกษตรกรในการเก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้น เพื่อเชื่อมโยงไปยังกลุ่มตัวอย่างเป้าหมายในการเก็บข้อมูล และในงานวิจัยครั้งนี้ทำการสัมภาษณ์เกษตรกรจำนวนทั้งสิ้น 15 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูล คือการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-depth Interview) แบบมีโครงสร้าง ใช้ในการสัมภาษณ์เกษตรกรชาวจุมนชุมทอง แขวงชุมทอง เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร โดยการสัมภาษณ์กำหนดกรอบคำถามดังต่อไปนี้

1. ประวัติศาสตร์ชุมชน
2. ภูมิปัญญาท้องถิ่น
3. สภาพความเป็นอยู่ในอดีตและปัจจุบัน
4. อาชีพและรายได้ของครอบครัวที่มีผลต่อปัจจัยการผลิต
5. ผลกระทบจากการขยายตัวของชุมชนเมือง
6. แนวโน้มการคงอยู่ของอาชีพเกษตรกร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อุปกรณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เทปบันทึกเสียง
2. กล้องถ่ายภาพ
3. สมุดจดบันทึก
4. ปากกา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นการศึกษาข้อมูลจากแหล่งต่างๆ เกี่ยวกับชุมชน ชุมชนทอง แขวงชุมชนทอง เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร ข้อมูลจากเอกสาร หนังสือ ตำรา แผนที่ และงานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้อง

ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) แบบมีโครงสร้าง และการสัมภาษณ์ใช้วิธีเลือกตัวอย่างแบบสโนว์บอล (Snowball Sampling) โดยคัดเลือกผู้แทนเกษตรกรในการเก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้น เพื่อเชื่อมโยงไปยังกลุ่มตัวอย่างเป้าหมายในการเก็บข้อมูล โดยทำการสัมภาษณ์เกษตรกร หรือประธานกลุ่มเกษตรกร ชาวชุมชนชุมชนทอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับงานวิจัยเรื่องนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์ข้อมูลจึงเป็นการพรรณนาและวิเคราะห์เป็นแบบอุปนัย (Induction) คือ การศึกษารวบรวมประเด็นต่าง ๆ ที่สำคัญ แล้วนำมาประมวลเป็นกรณีทั่ว ๆ ไปของการศึกษาโดยที่สังเกตสภาพและปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริง แล้วนำมาสร้างเป็นข้อสรุปแบบอุปนัย คือ การที่นำข้อมูลที่เป็นรูปธรรม ย่อยๆ หลาย ๆ กรณีมาสรุปเชิงนามธรรม โดยพิจารณาจากลักษณะร่วมที่พบ วิธีอุปนัยเป็นวิธีการที่เริ่มต้นจากข้อเท็จจริงหรือข้อมูลที่มีอยู่มาก่อน หลังจากนั้นจึงรวบรวมข้อเท็จจริงทั้งหมดและวิเคราะห์ประมวลผลเป็นข้อสรุป

บทที่ 4

ผลการศึกษาและวิจารณ์ผล (Findings and Result)

การศึกษาเรื่องวิถีชีวิตเกษตรกร แขวงชุมทอง เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร ครั้งนี้เป็น การศึกษาในเชิงคุณภาพ ซึ่งสามารถนำเสนอผลการศึกษาได้เป็น 5 ตอน ดังต่อไปนี้คือ

- ตอนที่ 1. ประวัติความเป็นมาของชุมชนชุมทอง
- ตอนที่ 2. สภาพเศรษฐกิจ สภาพสังคม และสภาพสิ่งแวดล้อม
- ตอนที่ 3. วิถีชีวิตเกษตรกรในปัจจุบัน
- ตอนที่ 4. การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตเกษตรกรของชุมชน
- ตอนที่ 5. แนวโน้มการคงอยู่ของอาชีพเกษตรกร

1. ประวัติความเป็นมาของชุมชนชุมทอง

ในอดีตชุมชนชุมทองมีชื่อเรียกเขตในพื้นที่บริเวณนี้ว่าหลวงแพ่ง เนื่องจากมีทางรถไฟตัด ผ่านและอยู่ติดกับสถานีรถไฟหลวงแพ่ง จวบจนกระทั่งปัจจุบันคนรุ่นก่อน ๆ ก็ยังเรียกพื้นที่บริเวณ นี้ว่าหลวงแพ่งกันอยู่ คนในพื้นที่ประกอบไปด้วยชาวไทยพุทธและไทยมุสลิม โดยมีศาสนสถาน ได้แก่ วัดและมีมัสยิดตั้งอยู่ไม่ห่างกันมากนัก แสดงให้เห็นว่าไม่มีปัญหาในเรื่องของการนับถือ ศาสนาที่ต่างกันถึงแม้ความเชื่อ ประเพณี และพิธีกรรมจะแตกต่างกันก็ตาม เนื่องจากเป็นเขตพื้นที่ กรุงเทพมหานคร รอบนอกที่ประชากรส่วนใหญ่ยังประกอบอาชีพเกษตรกรรมกันอยู่ทำให้บริเวณนี้ถูก กำหนดเนื่องจากว่าเป็นเขตพื้นที่สีเขียว จึงทำให้มีข้อจำกัดด้านก่อสร้างโรงงานอุตสาหกรรมและ ตึกสูง ทำให้พบเห็นโรงงานอุตสาหกรรมน้อยกว่าแขวงอื่น ๆ ภายในเขตเดียวกัน

ชาวบ้านส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาเดิมกล่าวคือเป็นคนในท้องถิ่นเป็นส่วนมาก มีเพียงส่วนน้อย ที่อพยพมาจากที่อื่น

สภาพพื้นที่ที่ติดติดกับอำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ ทิศเหนือติดกับเขตหนอง จอก จังหวัดกรุงเทพฯ และทิศตะวันออกติดกับอำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา สภาพพื้นที่ในอดีต เป็นที่ราบลุ่มมีน้ำท่วมขังทุกปี ลักษณะการสร้างบ้านเรือนจะตั้งอยู่ห่าง ๆ กันมาก และจะอยู่ชาย คลองเป็นส่วนใหญ่เนื่องจากการเดินทางและการติดต่อสื่อสารในอดีตจะใช้เรือเป็นหลัก ในการ เดินทาง เนื่องจากมีความสะดวกรวดเร็ว สังเกตได้จากบ้านเกือบทุกหลังคาเรือนจะมีโรงเก็บเรือ (ภาพที่ 1) และหลาย ๆ หลังคาเรือนยังมีเรือไว้ใช้ในฤดูน้ำหลากอยู่ ซึ่งต่างจากปัจจุบันอย่างเห็นได้

ชัดจากการที่มีเรือใช้กันน้อยมาก อันเนื่องมาจากสาเหตุจากคลองตื้นเขินและมีภูวปกคลุมผิวน้ำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

มีการสร้างประตูน้ำทำให้การคมนาคมทางเรือค่อนข้างมีความลำบาก และเริ่มไม่เป็นที่นิยม จนกระทั่งปัจจุบัน

ภาพที่ 1 เรือพายที่เคยสัญจรในอดีต

2. สภาพเศรษฐกิจ สภาพสังคม และสภาพสิ่งแวดล้อม

2.1 สภาพเศรษฐกิจ

ชาวชุมชนชุมทองส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีการทำนาเป็นส่วนใหญ่ รองลงมาคือการค้าปลูผัก การเลี้ยงปลา และการเลี้ยงโค นอกจากอาชีพเกษตรกรรมแล้วชาวบ้านยังมีการประกอบอาชีพค้าขาย การทำงานในเขตนิคมอุตสาหกรรม หรือการทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม ตลอดจนรวมไปถึงการทำงานในภาคบริการต่าง ๆ การมีอาชีพที่หลากหลายเข้ามาในชุมชนชุมทอง ส่งผลทำให้มีสภาพความเป็นอยู่ปัจจุบันที่ดีขึ้น ด้านรายได้มีรายได้เพิ่มมากขึ้นมากกว่าเมื่อก่อน แต่รายจ่ายก็เพิ่มเป็นเงาตามตัวเช่นเดียวกัน แต่อย่างไรก็ตามรายได้หลักของคนในชุมชนก็คือการทำเกษตรโดยเฉพาะการทำนานั้นเอง และอาชีพอื่น ๆ รองลงมา ดังนั้นในพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นผืนนาจำนวนมากนั้นเอง โดยแขวงชุมทองมีพื้นที่เพาะปลูกข้าวมากถึง 7,203 ไร่ เมื่อเปรียบเทียบกับแขวงอื่น ๆ ในเขตลادกระบังพบว่าแขวงชุมทองมีพื้นที่เพาะปลูกข้าวมากที่สุด ที่ดินการทำเกษตรในแขวงชุมทอง ที่ดินส่วนใหญ่เกษตรกรไม่ได้เป็นเจ้าของ มีนายทุนเป็นเจ้าของ โดยเกษตรกรทำการเช่าพื้นที่ในการทำเกษตรตั้งแต่สมัย ปู่ ย่า ตา ยาย มีการอาศัยเทคโนโลยีเข้ามาในการจัดการด้านการผลิตเพิ่มมากขึ้น (ภาพที่ 2-3) สังเกตได้จากแต่ละหลังคาเรือน มีเครื่องทุ่นแรงทางการเกษตรทั้งสิ้นในแต่ละบ้าน เช่น เครื่องพ่นยา เครื่องสูบน้ำ รถไถเดินตาม เป็นต้น เมื่อถึงฤดูการเก็บเกี่ยวข้าวก็จะมีการจ้างรถเกี่ยวข้าวมาเกี่ยวในแปลงนาข้าวของเกษตรกร ซึ่งเกษตรกรเรียกกลุ่มบุคคลที่มารับจ้างเกี่ยวข้าวว่า “การจ้างเจ๊กเกี่ยวข้าว” ถึงแม้จะมี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ความสะดวกสบาย และรวดเร็วในการเก็บเกี่ยวผลผลิต แต่อย่างไรก็ดีกระบวนการดังกล่าวถือว่าเป็นปัจจัยต้นทุนการผลิตที่สำคัญ เนื่องจากมีค่าใช้จ่ายสูง และเกษตรกรจะต้องจ่ายอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การอาศัยเทคโนโลยีเข้ามาบริหารจัดการในการปลูกข้าว ย่อมส่งผลกระทบต่อสภาพเศรษฐกิจของเกษตรกร

ตารางที่ 2 แสดงค่าใช้จ่ายการจ้างงานที่เกษตรกรต้องจ่ายในการทำนา ณ ปัจจุบัน

รายการ	อัตราค่าจ้าง/ไร่(บาท)	หมายเหตุ
การหว่านข้าว	60	ราคาน้ำมันเกษตรกรจ่ายเอง
การใส่ปุ๋ย	60	..
การพ่นยา	45	..
การปรับสภาพดิน(รถดีเทือก)	170	..
การใช้รถเกี่ยวข้าว	350	..
การใช้รถขนข้าวจากแปลงนา	100 (ค่าจ้าง/รถหนึ่งคัน)	..
ค่าจ้างแรงงานทั่วไป	200	จ้างต่อวัน

ภาพที่ 2 เครื่องพ่นยาที่ใช้ในปัจจุบัน

ภาพที่ 3 การปรับหน้าดิน (การทำเทือก)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 4 การจ้างงานเกษตรกรจ้างด้วยตัวเอง

การจ้างงาน ประชากรที่อยู่ในวัยหนุ่มสาวส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างในโรงงานอุตสาหกรรม สนามบินสุวรรณภูมิ รวมไปถึงภาคการบริการ ซึ่งมีรายได้ที่มั่นคงกว่าอาชีพเกษตรกร และมองว่าอาชีพเกษตรกร เป็นอาชีพที่ลำบาก ไม่มีความแน่นอนในเรื่องของรายได้ การจ้างงานในการทำนาของชาวมุสลิมชนบทบางส่วนเป็นการจ้างงานกันเอง กล่าวคือเป็นการจ้างงานเกษตรกรผู้ปลูกข้าวด้วยตัวเอง โดยจะคิดค่าจ้างเป็นรายวันซึ่งจะจ่ายค่าจ้างแรงงานวันละสองร้อยบาท ไม่มีการเอาแรงกันเหมือนในสมัยก่อนแล้ว

“แต่ก่อนยังมีการเอาแรงกัน หรือเรียกกันว่า กรรลงแขก ถึงเวลาจะมาช่วยกันในแต่ละบ้าน ไม่ต้องเสียเงินจ้าง เมื่อเสร็จงานเจ้าของนาก็เลี้ยงข้าวปลาอาหารอย่างดี เป็นเรื่องที่ดีเสียอีกเพราะว่าได้มีโอกาสพบปะสังสรรค์พูดคุย มานั่งกินเหล้าเมายากันอย่างสนุกสนาน พอถึงสมัยนี้ไม่มีแล้วถึงมีก็เป็นส่วนน้อย ก็มีแต่จ้างชาวนาด้วยตัวเองนี้แหละ จ้างก็จ้างเป็นวันไปเลยงานจะเสร็จหรือไม่ก็แล้วแต่ เพราะนาแต่ละที่ไม่เท่ากัน จะได้ไม่เสียเปรียบกันตกลงกันแบบนี้ง่ายดี ถ้าว่างก็สามารถไปได้ถ้าไม่ว่างก็อีกเรื่องหนึ่ง”

สมจิตร เพชรคำ , สัมภาษณ์ (13 มีนาคม 2553)

จากการสังเกตการณ์สภาพเศรษฐกิจทั่วไปภายในแขวงชุมทองพบว่า ปัญหาส่วนใหญ่ที่พบกับผู้ประกอบการคือ ราคาผลผลิตทางการเกษตร โดยเฉพาะข้าว ซึ่งมีราคาที่ตกต่ำอย่างหนัก ณ ปัจจุบัน แต่ในทางตรงกันข้ามปัจจัยต้นทุนในการผลิต ล้วนมีแต่จะปรับ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เพิ่มขึ้นทั้งสิ้น เช่น ราคาน้ำมัน ปุ๋ย สารเคมี ค่าจ้างแรงงาน เป็นต้น ซึ่งปัจจัยดังกล่าวเป็นปัญหาที่เกษตรกรจะต้องเผชิญอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และไม่สามารถแก้ไขได้ด้วยตนเองจึงจำเป็นต้องอาศัยกลไกของรัฐบาลมาช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าว

2.2 สภาพสังคม

ในอดีตชาวชุมชนชุมทอง ไม่มีน้ำประปาใช้ในการบริโภค อุปโภค ล้วนแต่ใช้น้ำคลอง และน้ำบาดาล ปัจจุบันเพิ่งเริ่มมีการประปาเข้ามาในชุมชน แต่ก็ยังไม่ทั่วถึงครอบคลุมทั้งชุมชน เนื่องจากอยู่ในระหว่างเริ่มโครงการ มีการรวมกลุ่มต่าง ๆ เช่น โรงเรียนกลุ่มเกษตรกรทำนาชุมทอง (ภาพที่ 5) กลุ่มออมทรัพย์ เป็นต้น ทำให้เกิดการพบปะพูดคุยกันส่งผลต่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันของคนในชุมชน เมื่อมีเทศกาลหรืองานบุญคนในชุมชนร่วมมือกันเป็นอย่างดี การคมนาคมมีความสะดวกสบาย มีถนนตัดผ่าน รวมไปถึงการมีไฟฟ้า ซึ่งต่างจากอดีตอาศัยการคมนาคมทางน้ำเป็นหลักมีการพัฒนา รวมไปถึงความเจริญก้าวหน้า การมีนิคมอุตสาหกรรม และการมีสนามบิณสุวรรณภูมิ ทำให้อาชีพของคนหนุ่มสาวในชุมชนเริ่มเปลี่ยนแปลงไป กล่าวคือไม่นิยมทำอาชีพเกษตรกรรม หันไปทำงานภาคอุตสาหกรรม หรือบริการกันเพิ่มมากขึ้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของเกษตรกรชาวชุมทอง การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้ชาวบ้านมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

ลักษณะการสร้างบ้านเรือนรวมไปถึงที่อยู่อาศัยในแขวงชุมทองพบว่าบ้านเรือนอยู่กระจัดกระจายทั่วทั้งพื้นที่ ยังพบบ้านริมชายคลองเป็นจำนวนมากเหมือนในอดีตเพียงแต่มีการสร้างทางเท้าหรือทางรถมอเตอร์ไซด์ริมคลอง เพื่ออำนวยความสะดวกในการคมนาคมเพิ่มมากขึ้น

(ภาพที่ 6-7)

ภาพที่ 5 โรงเรียนกลุ่มเกษตรกรทำนาชุมทอง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 6 ลักษณะการสร้างบ้านริมคลอง

ภาพที่ 7 การคมนาคมเรียบชายคลอง

ชาวชุมชนชุมทองส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ มีศาสนาอิสลามปะปนบ้างบางส่วน สังกศได้จากการมีมัสยิด แต่การอาศัยร่วมกันที่มีความแตกต่างกันทางศาสนา บางพื้นที่หรือบางท้องถิ่นอาจมีปัญหาในการใช้ชีวิตร่วมกัน แต่ชุมชนชุมทอง ไม่มีปัญหาความขัดแย้งอาศัยร่วมกันอย่างมีความสุข เนื่องจากในอดีตมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันกล่าวคือมีส่วนร่วมกิจกรรมที่ชุมชนจัดขึ้น ทั้งคนไทยพุทธและมุสลิม ต่างมาเข้าร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เมื่อมีกิจกรรม หรือเทศกาล ก็จะทำให้ความร่วมมือที่ดีต่อกันไม่มีการแบ่งแยก ซึ่งส่งผลต่อการอยู่ร่วมกันอย่างเป็นปกติสุขในปัจจุบัน

2.3 สภาพสิ่งแวดล้อม

แขวงชุมทองมีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการเกษตร เป็นที่ราบลุ่มซึ่งมีความเหมาะสมต่อการปลูกข้าว มีการเลี้ยงปลาเป็นสวนน้อย ดังนั้นพื้นที่ส่วนใหญ่ในเขตพื้นที่แขวงชุมทองจึงทำการเพาะปลูกข้าวมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ถ้าเปรียบเทียบกับเปรียบเสมือนพื้นที่การทำนาในท้องถิ่นชนบทซึ่งมีลักษณะคล้าย ๆ กัน กล่าวคือมองไปทางไหนก็จะพบเห็นแต่ท้องนา มีต้นไม้ใหญ่ขึ้นเรียงรายเต็มข้างถนน ซึ่งถือว่ามีระบบนิเวศที่สมบูรณ์ น้ำมีน้ำเพียงพอในการทำนาไม่พบปัญหาในการขาดแคลนน้ำ โดยแต่ละปีสามารถทำนาได้ 2-3 ครั้งต่อปี แต่บางแปลงนาไม่สามารถทำได้ถึง 3 ครั้ง เนื่องจากน้ำท่วมขังบริเวณแปลงนาต้องรอให้น้ำลดลงถึงจะทำนาครั้งต่อไปได้ แต่ก็พบเป็นส่วนน้อยในบริเวณที่มีน้ำท่วมขัง

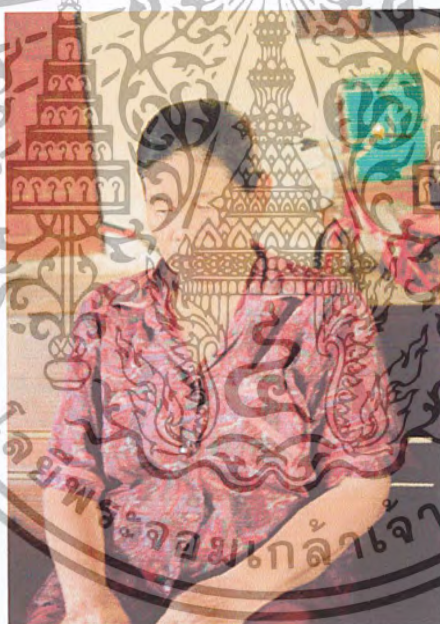
การขยายและการพัฒนาวมไปถึงความเจริญก้าวหน้าในทุก ๆ ด้านส่งผลทำให้เป็นชุมชนเมืองมากขึ้น ซึ่งเห็นชัดเจนได้จากการปลูกสร้างบ้านจัดสรรเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากการมีสนามบินสุวรรณภูมิ การมีโรงงานอุตสาหกรรม ทำให้คนต่างถิ่นเริ่มย้ายเข้ามาอยู่อาศัย และเข้ามา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ครอบครองที่ดินเพิ่มมากขึ้นโดยที่ดินที่ติดกับบริเวณชายคลอง หรือริมถนน ก็จะมีราคาแพงซึ่งปัจจุบันที่ดินดังกล่าวมีราคาสูงถึง 3-4 ล้านบาทต่อไร่ และมีแนวโน้มว่าราคาที่ดินดังกล่าวจะมีราคาสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

“เดิมทีสมัยป่ายังเล็กรุ่นพ่อรุ่นแม่ของป่าเล่าให้ป่าฟังว่า สมัยก่อนคนโบราณค้ำนิยมปลูกบ้านริมคลองกันเยอะ ใคร ๆ ก็อยากมีที่ดินริมคลองทั้งนั้นก็เพราะเดินทางไปไหนก็สะดวกสบายเดินทางด้วยเรือกันทั้งสิ้น ทางเท้าทางรถมอเตอร์ไซด์ที่เรียบชายคลองเมื่อก่อนไม่มีทั้งนั้น สมัยก่อนยังไม่มิดถนนหนทางที่สบายเหมือนในสมัยนี้ พอถึงสมัยนี้ อะไร ๆ ก็ดีไปหมดราคาที่ดินก็แพงคนก็เริ่มขายแต่ไม่รู้ว่าจะขายกันได้หรือเปล่า ก็เพราะขายแพงกันขนาดนั้นยังที่ริมคลองก็ยังมีราคาแพง”

นางประมวล ดีอ่อน, สัมภาษณ์ (13 มีนาคม 2553)

ภาพที่ 8 นางประมวล ดีอ่อน ชาวนา อายุ 66 ปี

การใช้น้ำในอดีตไม่มีผลกระทบต่อการทำเกษตร เนื่องจากปริมาณน้ำและคุณภาพน้ำไม่จำเป็นจะต้องกังวลในการอุปโภคและบริโภค แต่เมื่อบ้านเมืองมีความก้าวหน้าและพัฒนา และเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง ส่งผลกระทบโดยตรงต่อปริมาณและคุณภาพน้ำในปัจจุบันในแขวงชุมทอง ถึงแม้แขวงชุมทองจะอยู่ค่อนข้างห่างไกลจากนิคมอุตสาหกรรม หรือโรงงานอุตสาหกรรม ตลอดจนชนบทบิณฑูรกรรม จึงไม่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเท่าไรนัก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์พูดคุยกับเกษตรกรซึ่งส่วนใหญ่มีความคิดเห็นตรงกันคือ ไม่ได้
รับผลกระทบมากนักจากการมีสนามบินสุวรรณภูมิ แต่พบว่ามีเกษตรกรบางรายมีความคิดเห็น
ต่างจากเกษตรกรรายอื่น ว่าในอนาคตอาจจะต้องเกิดปัญหาวิกฤตการขาดแคลนน้ำ

“ผมคิดว่าการมีนิคมอุตสาหกรรม ที่สร้างขึ้นในเขตลาดกระบังนั้นยังไม่ส่งผล
กระทบต่อชาวชุมชนชุมทองมากนัก แต่การมีสนามบินสุวรรณภูมิตั้งมาเริ่ม
เหมือนมีการเปลี่ยนแปลงอะไรบางอย่าง ถึงแม้ชาวบ้านส่วนใหญ่จะเห็นตรงกันก็คือไม่มี
ผลอะไร เพราะไม่เห็นได้ยินเสียงเครื่องบินขึ้นลงแต่อย่างไรไม่ได้เดือดร้อนอะไร เจียบ
เหมือนปกติ แต่ในความเป็นจริงผมพบว่า มีการเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ชัดเจนคือ เรื่องน้ำ
เมื่อก่อนไม่มีสนามบินสุวรรณภูมิกระแสทางน้ำไหลปกติ ปริมาณน้ำก็ปกติแต่เมื่อมีการ
สร้างสนามบินสุวรรณภูมิขึ้นมา กระแสน้ำนั้นเริ่มเปลี่ยนแปลงไปก็คือ น้ำเริ่มลดน้อยลง
แต่เป็นการลดลงที่ไม่เห็นได้ชัดเจนมากนักในช่วงที่สนามบินสร้างเสร็จในปีแรก ๆ
ชาวบ้านส่วนใหญ่ก็ไม่สนใจไม่ได้สังเกตอะไรกันมากนัก เมื่อน้ำน้อยก็โทษแต่ ดิน ฟ้า
อากาศกัน แต่เมื่อมองลึก ๆ แล้วผมเห็นและสัมผัสได้ ว่าการมีสนามบินเข้ามานั้นย่อม
ส่งผลกระทบต่อชาวชุมชนชุมทองเป็นอย่างแน่ และก็ไม่ว่าชาวนาอย่างผมที่ทำนามาตั้งแต่เกิด
ในพื้นที่แห่งนี้ที่มีความอุดมสมบูรณ์ ไม่เคยขาดน้ำแต่ในอนาคตอันใกล้ก็ไม่ว่าจะเป็นเช่น
ไรจะถึงขั้นเกิดวิกฤตขาดน้ำหรือไม่ก็ไม่รู้” (ภาพที่ 9)

นายไพฑูรย์ บุญยีน , สัมภาษณ์ (13 มีนาคม 2553)

ภาพที่ 9 นายไพฑูรย์ บุญยีน ชาวนา อายุ 40 ปี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. วิถีชีวิตเกษตรกรในปัจจุบัน

เกษตรกรในแขวงขุมทอง มีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่เรียบง่ายพึ่งพาธรรมชาติ ถือว่าเป็นวิถีชนบท ความเป็นอยู่ในลักษณะเครือญาติ มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เมื่อมีงานบุญหรือเทศกาลต่าง ๆ ก็จะช่วยเหลือกันเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับ ราศี บุรุษรัตนพันธ์ (2533) กล่าวถึงวิถีชีวิตของคนไทยไว้ในงานวารสารศิลปากรเรื่องวิถีชีวิตของคนไทยว่า วิถีชีวิตของคนไทยส่วนใหญ่ดำเนินชีวิตในรูปสังคมเกษตรกรรม ความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย พึ่งพาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความกตัญญูตวกว่ช่วยเหลือเกื้อกูลในการประกอบอาชีพประกอบกิจกรรมต่างๆอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม ชุมชน นิยมตั้งบ้านเรือนใกล้แหล่งน้ำ เป็นบ่อเกิดของอาชีพการเลี้ยงสัตว์ การทำประมงและหัตถกรรมพื้นบ้าน โดยอาศัยภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการนับถือศาสนาาร่วมกัน และเชื่อถือในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ว่ามีผลต่อการดำรงชีวิต

จากการสัมภาษณ์ของนายประเมิน สอนสมุทร สมาชิกสภาเขต, ประธานศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำแขวง ขงขุมทอง เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร พบว่า

“ส่วนใหญ่เกษตรกรมีอาชีพทำนา มีการเริ่มเลี้ยงปลาบ้างแต่เป็นส่วนน้อย สาเหตุที่ส่วนใหญ่เกษตรกรมักจะทำนากันมากก็คือสภาพพื้นที่ที่มีความเหมาะสมในการเพาะปลูกข้าว จึงนิยมปลูกข้าวตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน แขวงขุมทองมีโรงสีประจำแขวง โดยผู้ที่สามารถมาใช้บริการ ณ โรงสีแห่งนี้มีเงื่อนไขคือต้องเป็นสมาชิกของการรวมกลุ่มเกษตรกร แต่มีเกษตรกรบางรายไม่เข้าร่วมโครงการดังกล่าว ก็จะไปสีโรงสีอื่นแทนขึ้นอยู่กับความเหมาะสมในการเดินทางเป็นหลัก มีการประชุมเกษตรกรอย่างต่อเนื่อง”

ภาพที่ 10 นายประเมิน สอนสมุทร
สมาชิกสภาเขต (อดีตผู้ใหญ่บ้าน)

ภาพที่ 11 ที่ทำการศูนย์ประจำแขวงขุมทอง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

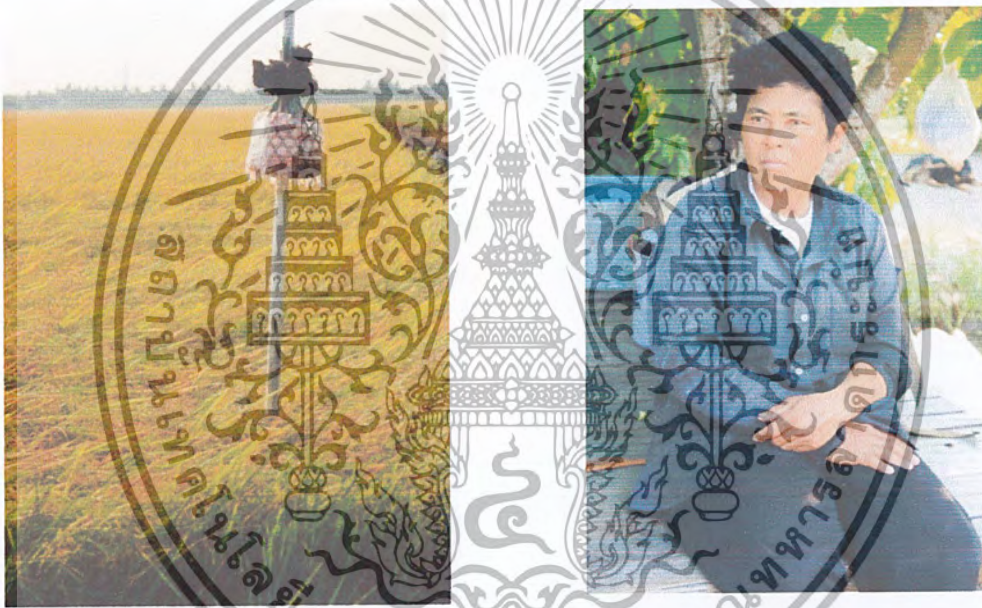
อาชีพหลักในแขวงชุมทองคือการทำนา การทำนาส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เช่าจากนายทุน มีส่วนน้อยที่เกษตรกรจะเป็นเจ้าของ ซึ่งพบว่าแต่ละแปลงนาเช่าไม่เท่ากันเนื่องจากมีความแตกต่างกันออกไปของสภาพพื้นที่ แปลงนาบางแห่งอยู่ไกลหรืออยู่ใกล้เส้นทางคมนาคมรวมไปถึงบางพื้นที่ของแปลงนาสามารถทำนาได้ถึง 3 ครั้งต่อปี บางพื้นที่สามารถทำได้ 2 ครั้งต่อปี ดังนั้นราคาเช่าจึงแตกต่างกันตามความเหมาะสมในแต่ละพื้นที่เป็นหลัก แต่ที่พบส่วนใหญ่เกษตรกรต้องจ่ายค่าเช่า 1,000 บาทต่อไร่ต่อปี บางรายจ่ายค่าเช่าเป็นข้าวสารแทนโดยจ่ายเป็นข้าวสาร 1 ถังต่อไร่ต่อปี

จากการสัมภาษณ์เกษตรกรในงานวิจัยครั้งนี้จากจำนวนทั้งหมด 15 ราย ปรากฏว่ามีเกษตรกรเพียงรายเดียวเท่านั้นที่เป็นเจ้าของแปลงนาเองทั้งหมด อีก 2 ราย มีที่นาเป็นของตนเอง แต่มีปริมาณที่น้อยจำเป็นต้องเช่าพื้นที่การทำนาเพิ่ม และเกษตรกรอีก 12 ราย ไม่มีพื้นที่เป็นของตนเองต้องเช่าพื้นที่ในการทำนาทั้งหมด ดังนั้นเห็นได้ชัดเจนว่าเกษตรกรมีพื้นที่ดินทำกินเป็นของตัวเองน้อยมาก

การปลูกข้าวแขวงชุมทองในปัจจุบันส่วนใหญ่เกษตรกรนิยมปลูกแบบวิธีการหว่านข้าว ซึ่งต่างจากอดีตจะนิยมปลูกแบบนาดำเนื่องจากการหว่านข้าวมีความรวดเร็วกว่าปลูกแบบนาดำไม่ต้องเสียเวลาและค่าใช้จ่ายในการปลูกข้าวแบบนาดำซึ่งจะใช้เวลามากในการปลูกข้าว การปลูกข้าวในแขวงชุมทองพบมีการทำนาทั้งแบบนาปี และนาปรัง โดยการปลูกข้าวแบบนาปีจะใช้ระยะเวลาในการปลูกไปจนถึงกระทั่งเก็บเกี่ยวใช้เวลา 150 วัน ข้าวนาปีจะปลูกได้ 2 ครั้งต่อปี จะเริ่มทำการปลูกเมื่อถึงฤดูฝนคือเดือนพฤษภาคม และจะเก็บเกี่ยวผลผลิตในเดือนสิงหาคม จากนั้นพักดินรวมไปถึงไถพรวนบำรุงดินเป็นระยะเวลา 1 เดือน จากนั้นทำการปลูกข้าวเป็นครั้งที่ 2 โดยปลูกในช่วงเดือนตุลาคม และจะเก็บเกี่ยวผลผลิตในเดือนมกราคม แต่ในขณะเดียวกันการปลูกข้าวแบบนาปรังใช้ระยะเวลาในการปลูก 120 วัน ข้าวนาปรังสามารถเพาะปลูกได้ 3 ครั้งต่อปี แต่ต้องมีแหล่งน้ำที่เพียงพอ และความเหมาะสมของสภาพพื้นที่ที่กล่าวคือน้ำไม่ท่วมขังเข้าแปลงนาข้าวเมื่อถึงฤดูน้ำหลาก สำหรับเกษตรกรผู้เลี้ยงปลาที่พบเป็นส่วนน้อยในแขวงชุมทอง พบว่าส่วนใหญ่เป็นการเลี้ยงปลาเบญจพรรณ เช่น ปลานิล ปลาตะเพียน ปลาช่อน เป็นต้น โดยเกษตรกรจะทำการสั่งซื้อพันธุ์ปลาจากจังหวัดฉะเชิงเทราเนื่องจากเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ปลาที่มีคุณภาพ และการเดินทางอยู่ไม่ห่างไกลจากแขวงชุมทองมากนัก ราคาในการซื้อพันธุ์ปลาจะคิดเป็นตัว ราคาจึงแตกต่างกันออกไปตามขนาดของพันธุ์ปลา เกษตรกรผู้เลี้ยงปลาส่วนใหญ่ซื้อขนาดลูกปลาเมื่อเปรียบเทียบกับแล้วจะเท่ากับขนาดโม่ขามมีราคาตัวละ 25 สตางค์ ซึ่งจะใช้เวลาในการเลี้ยง 11-12 เดือน ซึ่งจะ

ได้ปลานขนาด 1- 2 ตัวต่อกิโลกรัม และจะได้ผลผลิต 2-3 ตันต่อไร่จึงจะจับจำหน่ายให้พ่อค้าโดยติดต่อพ่อค้าจะมารับซื้อถึงบ่อเลี้ยงปลาของเกษตรกร

ประเพณีและวัฒนธรรมที่ยังพบมากในแขวงขุมทองคือ การทำนาแบบรุ่นสู่รุ่นกล่าวคือทำนาสืบเนื่องมาจากบรรพบุรุษ และยังพบประเพณีการทำขวัญข้าว ซึ่งจะดำเนินการตั้งแต่ข้าวตั้งท้องจนกระทั่งถึงการเก็บเกี่ยวผลผลิต สังเกตได้จากการมีไม้สูง ปลายไม้ลักษณะเหมือนธงมีดอกไม้ธูปเทียนโดยผูกพันไว้กับไม้และปักไว้บริเวณแปลงนาข้าว หรือเกษตรกรบางรายสร้างศาลเล็ก ๆ ไว้บริเวณแปลงนาโดยมีของเซ่นไหว้อยู่ในศาล ซึ่งประเพณีดังกล่าวเป็นความเชื่อที่ไม่เสื่อมคลายตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน (ภาพที่ 12)

ภาพที่ 12 การทำขวัญข้าวที่ยังพบเห็นได้ทั่วไป

ภาพที่ 13 นางสาวณัฐชวง
เกษตรกรผู้ปลูกข้าวและเลี้ยงปลา

“ป้าว่าทำนาก็หะดีแล้วสบายดีแล้ว ไม่ต้องไปเป็นลูกน้องใครให้เหนื่อยไม่รู้เด็กสมัยนี้มันคิดกันยังไง คิดแต่จะกลัวลำบากกันอยากแต่จะทำงานสบาย หาฐู้ไม่ไปเป็นลูกจ้างเขาทำงานก็ต้องเป็นเวลาทำตามที่เขาสั่ง ดูป้าสิทำนออยากมาตอนไหนก็มา อย่างวันนี้มาสามโมงเกือบสี่โมงเย็นไม่เห็นเป็นไรเวลาว่างอีกเยอะแยะ”

สำราญ รุตชวง , สัมภาษณ์ (15 มีนาคม 2553)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

“ชาวนาอย่างเราใคร ๆ เค้ามองก็คงคิดว่าลำบากกัน ทำงานกลางแดดร้อนก็ร้อน เนื้อตัวก็สกปรกแค่เห็นสภาพแค่นี้ก็คงไม่มีใครมาอยากทำนาหรอก แต่ผมคิดว่าไม่เห็นจะลำบากอะไรเท่าไรนัก ทำนานาก็ของเราเองอยากทำก็ทำถ้าขยันก็ไปดูแลบ่อย ๆ มีบางครั้งก็ขี้เกียจเหมือนกันแต่ถ้างานไหนที่จำเป็นก็ต้องไปทำเพราะถึงกำหนดของมัน ต้องทำตรงเวลาขี้เกียจไม่ได้ ผมคิดว่าการทำนาเป็นอาชีพที่มีความอิสระไม่ต้องเป็นลูกจ้างใคร แต่ต้องมีความรับผิดชอบต่อตนเองสูงต้องคิดและลงมือทำอย่างจริงจัง”

สมชาย กิจขยัน , สัมภาษณ์ (15 มีนาคม 2553)

จากการสัมภาษณ์ประเด็นดังกล่าวทำให้เห็นว่ายังมีเกษตรกรบางรายที่ยังยึดและไม่คิดเปลี่ยนแปลงอาชีพ จากการทำนาเป็นอย่างอื่นแต่อย่างใด พร้อมทั้งเสนอแนวคิดที่มีความน่าสนใจ นั่นก็คือ การไม่เป็นลูกจ้างใครเป็นนายของตัวเอง มีความคิดรวมไปถึงตลอดจนมีการวางแผนในการดำเนินกิจกรรมของตนเอง ตั้งแต่การผลิตไปจนถึงการจำหน่าย ซึ่งแนวคิดดังกล่าวเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจของเกษตรกรมาเป็นระยะเวลายาวนาน

พันธุ์ข้าวที่นิยมเพาะปลูกกันมี 4 สายพันธุ์คือ (1) พันธุ์หอมประทม (2) พันธุ์สุพรรณ (3) พันธุ์พิษณุโลก (4) พันธุ์พวงทอง ซึ่งในการเลือกพันธุ์ข้าวก่อนทำการเพาะปลูกจะมีการปรับเปลี่ยนพันธุ์ข้าวที่ใช้ปลูกเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพแต่ละฤดูกาลอย่างเช่น ข้าวพันธุ์สุพรรณจะสามารถปลูกและให้ผลผลิตในช่วงฤดูหนาวได้ แต่พันธุ์พิษณุโลกจะไม่สามารถเก็บเกี่ยวในช่วงฤดูหนาวได้ เนื่องจากจะให้ผลผลิตไม่ดีเท่าที่ควร สาเหตุที่ต้องมีการปรับเปลี่ยนสายพันธุ์ข้าวในการเพาะปลูกในแต่ละฤดูนั้นเพื่อให้ข้าวมีความเหมาะสมต่อสภาพดินฟ้าอากาศ มีการเจริญเติบโตที่ดีซึ่งจะส่งผลต่อการมีผลผลิตที่สูง มีประสิทธิภาพสูงสุดนำมาขายได้ที่เพิ่มมากขึ้นจากการมีผลผลิตที่ดี

ปัญหาที่พบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เช่น ปัญหาราคาข้าว ปัญหาราคาน้ำมัน ปัญหาราคาการจ้างงาน เป็นต้น โดยเฉพาะปัญหาราคาข้าวตกต่ำอย่างมากในสภาวะปัจจุบันซึ่งพบว่ามีราคาเพียง 7,500 – 8,000 บาทต่อเกวียน ถือว่าเป็นราคาที่ถูกลง เกษตรกรกล่าวว่าถ้าราคาข้าวยังปรับตัวลงอีกเกษตรกรเองจะประสบปัญหาภาวะการขาดทุนอย่างหนักจากการราคาข้าวตกต่ำดังกล่าว ราคาน้ำมันปรับตัวสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง การจ้างงานหาแรงงานมารับจ้างการทำนาค่อนข้างหายาก

“สมัยก่อนทำนารายจ่าย หรือต้นทุนต่าง ๆ ยังไม่มากเหมือนสมัยนี้ พอถึงยุคสมัยนี้ อะไร ๆ ก็เป็นเงินเป็นทองไปหมด ของก็มีราคาขึ้นทุกอย่างไม่ว่าจะเป็น พันธุ์ข้าว ปุ๋ย

ยา น้ำมัน ค่าจ้าง เยอะแยะเต็มไปหมด แต่ทำไมราคาข้าวถึงถูกมากมายขนาดนี้ แล้วถ้าเป็นอย่างนี้คนทำนาอย่างเราจะอยู่รอดได้อย่างไร” (ภาพที่ 14)

นายวัฒนา รุตราวี , สัมภาษณ์ (13 มีนาคม 2553)

ภาพที่ 14 นายวัฒนา รุตราวี ชาวนา อายุ 30 ปี

4. การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตเกษตรกรของชุมชน

จากการศึกษาพบว่าการเปลี่ยนแปลงดังต่อไปนี้

4.1 การเปลี่ยนแปลงทางสังคม

การย้ายถิ่นฐาน

สมัยก่อนราคาข้าวเกี่ยวจนละหกร้อยบาทลวามารถเก็บเงินซื้อที่ดินได้ เดี่ยวนี้เกี่ยวเป็นหมื่นซื้อที่ดินทำกินไม่ได้กลับกลายเป็นทำนาขายนา เพราะอาชีพการทำนาคนรุ่นหลังจะไม่นิยมทำกันแล้ว สาเหตุจากการขยายจากความเป็นเมือง ทำให้คนต่างถิ่นเริ่มย้ายเข้ามาอยู่อาศัยและเข้ามาครอบครองที่ดินทำกินกันเป็นจำนวนมาก

ความสัมพันธ์ของคนในชุมชน

ความสัมพันธ์ของคนในชุมชนยังเหมือนอดีต กล่าวคือยังมีการพบปะสังสรรค์กันอยู่เหมือนเดิมแต่ด้านการเอาแรงกันทำงานจะขาดหายไปจากอดีต ถึงมีก็เพียงส่วนน้อยเพราะเครื่องทุ่นแรงเข้ามามีบทบาทค่อนข้างมากในปัจจุบัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การประกอบอาชีพ

สำหรับตัวเกษตรกรเองไม่คิดเปลี่ยนอาชีพ เนื่องจากมีอายุมากแล้วและไม่รู้จะไปทำอาชีพอะไร แต่ลูกหลานหันไปทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมกันเยอะ เกษตรกรจะส่งลูกเรียนให้มีระดับสูง ๆ เพื่อมีงานที่ดีทำ เนื่องจากที่ดินทำนานั้นเป็นพื้นที่เช่า ไม่ใช่ที่ดินของตนเอง คนสมัยใหม่ไม่นิยมทำนา กันแล้วมองว่าลำบาก ซึ่งจุดนี้เองอาจทำให้สังคมเกษตรกรรมในชุมชนเริ่มเปลี่ยนแปลงไป

4.2 การเปลี่ยนแปลงทางการเกษตรและสภาพเศรษฐกิจ

ในอดีตที่ผ่านมาเกษตรกรในแขวงอุดมทอนจะทำการเพาะปลูกข้าว เลี้ยงวัว เลี้ยงไก่ไว้กินเองในครอบครัว แต่ปัจจุบันไม่ได้ทำการเลี้ยงแล้วเพราะการทำนาทำได้ตลอดทั้งปี ทำให้ไม่มีพื้นที่ว่างพอที่เลี้ยงสัตว์ดังกล่าวได้ ซึ่งต่างจากอดีตเมื่อพอมรดกดูการเพาะปลูกก็มีเวลา มีพื้นที่ที่จะปล่อยเลี้ยงวัว และเลี้ยงควายได้ หลังจากเริ่มทำนาปรังทำให้ความต้องการเรื่องเทคโนโลยีเพิ่มสูงขึ้น แตกต่างจากเดิมที่ใช้ควายในการไถนา เริ่มมาใช้รถไถเดินตาม จากนั้นหันไปจ้างรถไถดินของนายทุนซึ่งใช้เวลาน้อยและมีความสะดวกสบายมากกว่ากัน โดยเห็นได้ชัดเจนในช่วง 6-7 ปีที่ผ่านมาการบริโภคจะเป็นการซื้อเป็นส่วนใหญ่มากกว่าการหาอาหารจากธรรมชาติหรือผลิตเอง เนื่องจากมีความสะดวกสบายที่มีตลาดอยู่ใกล้ สมัยก่อนผลไม้อาจมีแต่ผลไม้ในท้องถิ่นเช่น ก้อย มะม่วง มะละกอ เป็นต้น แต่ปัจจุบันมีทุกอย่างเพียงแค่ว่าไปตลาดเท่านั้นซึ่งต่างจากเมื่อก่อนอย่างมากการเกษตรสมัยก่อนนั้นจะเป็นแบบผสมผสานคือ มีการเลี้ยงสัตว์ ปลูกผัก และทำนาไปด้วยระหว่างฤดูกาล ปัจจุบันเน้นเป็นการผลิตอย่างเดียว ถ้าปลูกข้าวก็ทำเพียงอย่างเดียวรวมไปถึงการเลี้ยงปลาก็จะเลี้ยงปลาอย่างเดียวเป็นส่วนใหญ่

เมื่อประมาณ 40 ปีที่ผ่านมาอาชีพหลักคือการทำนา มีการเช่าที่ดินมาตั้งแต่สมัยปู่ ย่า ตา ยาย แต่จะพบว่าการเปลี่ยนมือกันทำไปเรื่อย ๆ โดยจะใช้ควายเป็นแรงงานหลัก เช่นไถเตรียมดิน ต่อมาเริ่มมีการเลี้ยงปลาเกิดขึ้น และหันมาทำนาปรังกันมากขึ้นเมื่อประมาณ 30 ปีที่แล้ว ในบางพื้นที่ทำได้สองครั้ง บางพื้นที่สามารถทำได้สามครั้งต่อปี สาเหตุที่บางพื้นที่ทำได้แค่สองครั้งนั้นเนื่องจากในครั้งที่สามจะเป็นฤดูน้ำหลากทำให้ประสบปัญหาน้ำท่วมทำให้ผลผลิตข้าวเสียหายหรือเกษตรกรบางรายไม่ได้ผลผลิตเลยจึงเลือกทำแค่สองครั้งต่อปี

นอกจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลทำให้พื้นที่ทางการเกษตรมีแนวโน้มลดน้อยลงพบได้จากการมีแปลงนาข้าวที่กร้างว่างเปล่า ไม่ได้ทำประโยชน์แต่อย่างใด บางพื้นที่รอขายให้กับนายทุนต่อไป และหลายพื้นที่ได้เปลี่ยนสภาพจากที่ดินทำการเกษตรโดยเฉพาะแปลงนาข้าว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เปลี่ยนสภาพไปเป็นธุรกิจจอสั่งหาริมทรัพย์ กล่าวคือพบว่ามีการสร้างบ้านจัดสรร รวมไปถึงบ้านเช่า เพิ่มมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัดเจน (ภาพที่ 15-16)

ภาพที่ 15 สภาพแปลงนารกร้าง

ภาพที่ 16 บ้านจัดสรรที่เริ่มมากขึ้น

ปัญหาพันธุ์ข้าวที่มีการกลายพันธุ์จากเดิมมาก ส่งผลเสียที่ชัดเจนคือ ทำให้เกิดข้าวแฉก ข้าวดีด เป็นจำนวนมากขึ้นปะปนกับพันธุ์หลัก ซึ่งข้าวพันธุ์นี้จะก่อปัญหาคือ จะสามารถเจริญเติบโตได้เร็วกว่าพันธุ์ข้าวปกติและจะแย่งธาตุอาหารจากพันธุ์หลักเพราะข้าวชนิดนี้จะตั้งท้องและมีการสร้างเมล็ดก่อนพันธุ์ข้าวปกติ โดยสาเหตุของปัญหาดังกล่าวมีแนวโน้มที่มีความรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ เกิดจากกรเชื้อปนมากับรถเกี่ยวข้าวส่วนหนึ่ง และเกิดจากพันธุ์ข้าวที่ซื้อมาเพาะปลูกมีการเชื้อปนส่วนหนึ่ง การแก้ไขปัญหาก็ทำได้โดยเมื่อเก็บเกี่ยวผลผลิตข้าวเรียบร้อยแล้วจะสูบน้ำเข้าและปล่อยให้ข้าวดีดและวัชพืชต่าง ๆ เจริญเติบโตขึ้นก่อนที่จะทำการตีดินเพื่อช่วยลดปัญหาวัชพืชดังกล่าวและเป็นการเพิ่มอินทรีย์วัตถุในแปลงด้วย ซึ่งการทำงานในปัจจุบันจะต่างจากอดีตโดยสิ้นเชิง ต่างกันคือในอดีตใช้แรงงานคนและสัตว์ทั้งสิ้นในการทำงาน เนื่องจากในอดีตไม่มีเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการจัดการด้านการผลิตเหมือนในสมัยนี้ซึ่งการทำงานในปัจจุบันประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

1. การตีดิน เป็นการเตรียมดินก่อนการเพาะปลูกโดยใช้เครื่องตีดินขนาดใหญ่
2. การปรับหน้าดิน เพื่อเป็นการปรับโครงสร้างหน้าดินให้เหมาะแก่การเพาะปลูกข้าว
3. การหว่านเมล็ดพันธุ์ข้าว โดยทำการคัดแยกสิ่งเจือปนออกด้วยวิธีการแช่น้ำให้ลอยแล้วตักออก และยังเป็นการกระตุ้นการงอกของเมล็ดข้าวด้วย
4. ทำร่องระบายน้ำ เพื่อใช้ในการระบายน้ำออกจากแปลงหลังจากหว่านข้าวและก่อนทำการเก็บเกี่ยวผลผลิตข้าว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5. พ่นสารควบคุมวัชพืช เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดวัชพืช
6. ใส่ปุ๋ย โดยจะใช้สูตร 20-0-0 หว่านสองช่วงคือช่วงแรกเมื่อข้าวอายุ 15-20 วันและเมื่อข้าวอายุได้ 45-50 วัน
7. พ่นสารกำจัดศัตรูพืชเมื่อพบเห็นการระบาดของโรคโดยการเดินสังเกตด้วยตาเปล่า
8. เก็บเกี่ยวผลผลิตข้าว โดยใช้รถเกี่ยวข้าว

5. แนวโน้มการคงอยู่ของอาชีพเกษตรกร

จากการสัมภาษณ์และพูดคุยกับเกษตรกรถึงความต้องการความคงอยู่ของอาชีพการทำนาผู้วิจัยพบว่าส่วนมากเกษตรกรที่ยังมีอาชีพการทำนาส่วนใหญ่จะยังประกอบอาชีพการทำนาต่อไป เนื่องจากมีอายุมากแล้ว แล้วก็ไม่รู้เปลี่ยนอาชีพแล้วจะไปทำอาชีพอะไร จึงต้องทำนาเพื่อหาเลี้ยงชีพต่อไป ถึงแม้รายได้และรายจ่ายพบว่าปัจจุบันมีรายได้เพิ่มมากขึ้นแต่ขณะเดียวกันรายจ่ายก็เพิ่มขึ้นมากเช่นเดียวกัน

บ้างคิดว่า สวนสนม ได้เล่าให้ฟังว่า “เมื่อสมัยก่อน พี่น้อง ของบ้างก็ทำนาด้วยกัน ทั้งนั้นทำร่วมกันได้เท่าไรก็แบ่งกัน ต่อมาเริ่มมีการแบ่งมรดกแบ่งที่ดินทำกินกัน บางคนก็ขายไปทำอาชีพอื่นบ้างคนก็ทำนาต่อ แต่บ้างเลือกทำนาต่อโชคดีที่บ้างมีลูกมาช่วยทำนาบ้างก็ไม่ต้องไปจ้างใคร ลูกชายเรียนจบอิเล็กทรอนิกส์ ยังดีที่รักการทำนาช่วยบ้างอยู่ตลอด เมื่อลูกชายว่างจากการซ่อมคอมพิวเตอร์ บ้างก็เลยไม่ค่อยเหนื่อยถ้าไม่มีลูกชายคนนี้บ้างเองก็ไม่รู้ว่าใครจะทำนาต่อจากบ้าง”

นางลัดดา สวนสนม, สัมภาษณ์ (13 มีนาคม 2553)

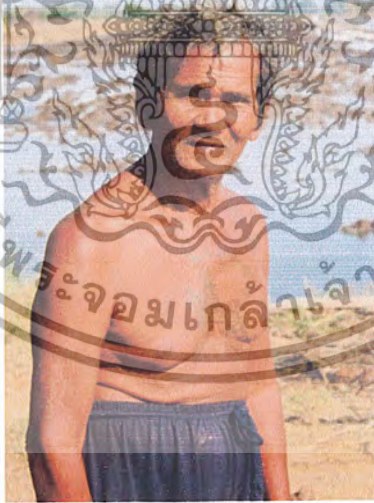
ภาพที่ 17 นางลัดดา สวนสนม ชาวนาอายุ 67 ปี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เมื่อถามถึงประเด็นในการขยายพื้นที่การทำนาจะเป็นไปอย่างลักษณะใด คำตอบคือไม่ขยายพื้นที่การทำนาแล้ว เนื่องจากทำไม่ไหวตัวเกษตรกรเองมีอายุมากแล้ว ประกอบกับหาพื้นที่การทำนาค่อนข้างยาก พื้นที่ถูกจับจองไปหมดแล้ว และเหตุผลที่สำคัญคือไม่กล้าที่จะเสี่ยงลงทุน เพราะว่าต้องเช่าพื้นที่ทำนาเพิ่มขึ้นอีกทำให้ส่งผลต่อบัจจัยต้นทุนการผลิตของเกษตรกรโดยตรง สำหรับพื้นที่การเพาะปลูกข้าว ในแขวงขุมทองไม่พบว่ามี的增加พื้นที่การปลูกข้าว มีแต่จะลดพื้นที่ทำการเกษตรลงเรื่อย ๆ เนื่องจากเปลี่ยนเป็นไปทำอย่างอื่นเช่น บ้านจัดสรร ห้องเช่า เป็นต้น ดังนั้นในอนาคตพื้นที่ทำการเกษตรในแขวงขุมทองมีโอกาสลดลงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

“ลุงเองก็แก่มาแล้วอายุเยอะ ทำอะไรก็ไม่ค่อยจะไหวแล้ว แต่ที่เป็นห่วงมากที่สุดคือใครจะมาทำนาต่อจากลุง ลุงเองก็คิดมานานแล้วนาเช่าก็ไม่เป็นไรเจ้าของเมื่อถึงเวลาเดี๋ยวเค้าก็เอาคืน แต่ไต่ที่นาของเราเองนี่สิปัญหา มีลูกก็มีแต่ลูกสาวแต่งงานมีครอบครัวไปหมดแล้ว ไม่อยากนึกเลยจะเป็นอย่างไร แต่ที่แน่ ๆ ก็คือพื้นที่การทำนาต้องลดลงอย่างแน่นอน ในเมื่อทำนาแล้วก็ไม่รวยกันใครมันอยากจะมาทำ ทำแล้วก็มีแต่หนี้สิน”

นายประคอง เพชรคำ, สัมภาษณ์ (14 มีนาคม 2553)

ภาพที่ 18 นายประคอง เพชรคำ ชาวนา อายุ 72 ปี

ลุงประคอง เกษตรกรผู้ปลูกข้าวในวัยชราแต่ยังมีสภาพร่างกายที่แข็งแรง กล่าวเป็นห่วงถึงแนวโน้มการคงอยู่ของอาชีพเกษตรกรกล่าวว่า “ในส่วนตัวลุงเองนั้นคิดมาตลอดว่าเมื่อลุงทำนาไม่ไหวแล้วใครจะมาทำต่อจากลุง ลูกหลานไม่มีใครสนใจการทำนาที่ดินดังนั้นไม่รู้จะเป็นไปอย่างลักษณะใด เพราะตัวลุงเองมีความรู้สึกผูกพันกับที่นาของลุงแปลงนี้ เพราะ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลุงทำนาที่ดินผืนนี้มาเป็นระยะเวลาหลายสิบปี เป็นห่วงอย่างยิ่งว่าที่ดินแปลงนาของตนเองจะเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างไรในอนาคตอันใกล้ในไม่ช้า”

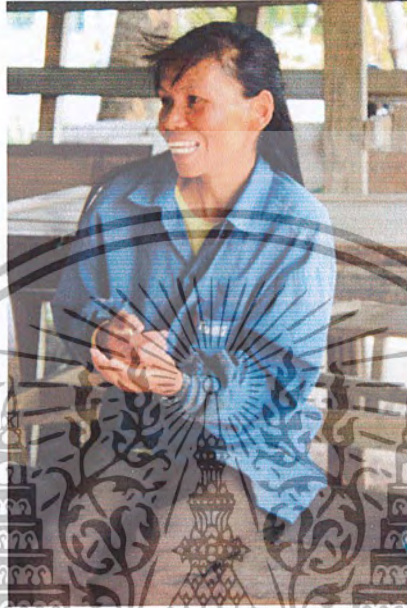
นายประเมิน สนวนสมุทร สมาชิกสภาเขต อดีตผู้ใหญ่บ้าน ให้ความคิดแนวโน้มการคงอยู่ของอาชีพเกษตรกรว่า “ตราบไคที่อาชีพเกษตรกรในประเทศไทยยังมีภาพลักษณ์ที่มองแล้วว่ามีควมลำบากยากเย็นแสนเข็ญ ทั้งในการประกอบอาชีพและความเป็นอยู่ ก็จะมีขาดแรงจูงใจหรือแรงบันดาลใจ ในการประกอบอาชีพเกษตร ดังนั้นการทำเกษตรจะต้องมีตัวเลขที่มีแนวโน้มลดลงอย่างแน่นอน ซึ่งต่างจากกับเกษตรกรในต่างประเทศโดยสิ้นเชิงเกษตรกรของเขาเป็นเหมือนผู้บริหารและได้รับการยกย่องจากคนทั่วไป จึงทำให้เกิดแรงบันดาลใจและส่งผลกระทบต่อคนรุ่นใหม่ที่จะทำให้เกิดความรู้สึกนึกชอบ แต่ประเทศไทยไม่ได้เป็นเช่นนั้น เกษตรกรส่วนมากยังประสบปัญหาภาวะการยากจน ทั้ง ๆ ที่ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม แต่ในทางตรงกันข้ามเหตุไคอาชีพเกษตรกรกรรมถึงไม่ได้รับความนิยมนจากคนรุ่นใหม่ และถ้าเป็นแบบนี้การเกษตรของประเทศไทยจะก้าวหน้าได้อย่างไร” (ภาพที่ 10)

นายประเมิน สนวนสมุทร, สัมภาษณ์ (13 มีนาคม 2553)

จากคำบอกเล่าของ นายประเมิน สนวนสมุทร สมาชิกสภาเขต อดีตผู้ใหญ่บ้าน ชี้ให้เห็นว่ามีความเป็นห่วงในอาชีพเกษตรกรกรรม โดยเฉพาะการทำงานนาชาวนาต้องเผชิญปัญหาต่าง ๆ มากมายซึ่งไม่สามารถแก้ไขได้ด้วยตนเองได้ ต้องอาศัยกลไกของรัฐบาลมาสนับสนุนเข้ามาช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าว ถึงแม้จะมีโครงการของรัฐโดยเฉพาะโครงการประกันราคาข้าว แต่ในความเป็นจริงรวมไปถึงการปฏิบัติ ไม่สอดคล้องกับนโยบายที่วางไว้อย่างสิ้นเชิง กล่าวคือไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างทั่วถึงขาดประสิทธิภาพในการดำเนินการ

นางสาวประเทือง อยู่เย็น อดีตพนักงานนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง ได้เล่าให้ฟังว่า แต่ก่อนทำงานในนิคมอุตสาหกรรมตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 เมื่อถึงปี พ.ศ. 2543 ได้หันมาทำอาชีพการทำนาโดยทำต่อจากพ่อ แม่ เมื่อก่อนทำงานในนิคมอุตสาหกรรมเพียงอย่างเดียวไม่ได้มีส่วนร่วม หรือช่วยเหลือในการทำนาของที่บ้านแต่อย่างใด ทั้ง ๆ ที่ยังอาศัยอยู่ในชุมชนเนื่องจากคิดว่าลำบากและไม่รู้สึกนึกที่จะทำนาแต่อย่างใด เมื่อพี่ น้อง ในครอบครัวแต่งงานมีครอบครัวและมีอาชีพที่ต่างกันออกไป บางคนไปทำงานต่างจังหวัด บางคนทำงานบริษัทในกรุงเทพฯ ทำให้ที่บ้านเหลือเพียงตนเพียงคนเดียวที่ยังอยู่อาศัยในชุมชน พี่น้อง แยกย้ายไปกันหมด เมื่อถึงเวลาพ่อ แม่ ทำไม่

ไหวตนเองจึงเริ่มหันมาประกอบอาชีพการทำนาซึ่งตอนนั้นเป็นช่วงที่เกิดวิกฤตเศรษฐกิจ ในปี พ.ศ. 2540 ตั้งแต่นั้นมาจึงทำนามาจนถึงปัจจุบัน

ภาพที่ 19 นางสาวประเทือง อยู่เย็น ชาวนาอายุ 42 ปี
อดีตพนักงานนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง

“เมื่อก่อนนำทำงานในนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง แต่ก็ยังอาศัยอยู่ที่นี้ไม่ได้ย้ายบ้านไปอยู่แถวนิคม แต่ก็ไม่เคยคิดที่จะทำนาเหมือนที่บ้านมาก่อนเลย เพราะงานที่นิคมรายได้ก็มีแน่นอนพอใช้ไม่ได้ลำบากอะไร แต่ก็ทำงานอยู่ได้ประมาณ 10 ปีก็ออกเพราะพ่อ แม่ ของน้ำเองแก่่มากแล้วร่างกายก็ไม่ค่อยแข็งแรงแล้ว ช่วงนั้นเกิดวิกฤตเศรษฐกิจในตอนนั้นก็คือในช่วง ปี พ.ศ. 2540 ก็เลยต้องออกจากงาน มาทำนาต่อจากพ่อ แม่ ที่ น้อง ของน้ำก็แยกย้ายไปมีครอบครัวกันหมด ไปทำงานที่อื่นกันหมด เมื่อถึงช่วงเทศกาลวันหยุดสำคัญก็กลับมาพบปะกัน ส่วนตัวน้ำเองก็แปลกใจเหมือนกันว่าเมื่อก่อนไม่เคยคิดจะทำนาเหมือนพ่อ แม่ เลยแต่พอถึงเวลาก็ต้องผันตัวเองมาทำนาอย่างเต็มตัว และอีกอย่างถ้าไม่ทำแล้วใครจะทำ”

นางสาวประเทือง อยู่เย็น , สัมภาษณ์ (13 มีนาคม 2553)

จากการสัมภาษณ์พูดคุยแลกเปลี่ยนกับเกษตรกรในประเด็นเรื่อง แนวโน้มการคงอยู่ของ

อาชีพเกษตรกรมว่าจะมีลักษณะในอนาคตเป็นอย่างไร พบว่าส่วนใหญ่มีความคิดเห็นที่ใกล้เคียง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กัน คือโดยส่วนมากเกษตรกรในแขวงชุมทองคิดว่าจะมีแนวโน้มลดลงทั้งพื้นที่ทำการเกษตร ตลอดจนเกษตรกรด้วย เนื่องจากไม่มีใครสืบทอดอาชีพการทำนาดังกล่าวและส่วนมากแล้วที่นาส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เช่าเป็นเจ้าของเองเป็นส่วนน้อย ทำให้เกิดความเสี่ยงในการประกอบอาชีพ เนื่องจากไม่รู้ว่าเจ้าของที่ดินซึ่งเป็นนายทุนนั้นจะมาใช้ที่ดินดังกล่าวเมื่อไร ปัจจุบันเกษตรกรเองพยายามส่งเสียบุตรหลานให้มีการศึกษาที่ดี นำไปสู่การมีงานที่ดีทำไม่ต้องมาลำบากเหมือนพ่อแม่ และที่สำคัญอาชีพเกษตรกรรมถูกมองข้ามจากคนรุ่นใหม่โดยสิ้นเชิง รวมไปถึงความเจริญก้าวหน้าในยุคปัจจุบันซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วส่งผลทั้งทางด้านบวกและลบ สภาพพื้นที่ย่อมเปลี่ยนแปลงไปจากพื้นที่การเกษตรก็เปลี่ยนไปเป็นบ้านเช่า บ้านจัดสรร เพื่อตอบสนองความต้องการของการขยายเป็นชุมชนเมือง ดังนั้นเป็นสิ่งที่ควรเฝ้าระวังอย่างยิ่งว่าอาชีพเกษตรกรรมจะลดน้อยลงเพียงไรท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วดังกล่าว

การวิจารณ์ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การศึกษาวิถีชีวิตเกษตรกร แขวงชุมทอง เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาแบ่งออกเป็น 4 ด้านประกอบไปด้วยดังนี้

1. สภาพเศรษฐกิจ สภาพสังคม และสภาพสิ่งแวดล้อม

พบว่าคนส่วนใหญ่เป็นคนที่มียุwmล้าเนาโดยกำเนิดในพื้นที่ มีสภาพความเป็นอยู่ปัจจุบันที่ดีขึ้น ด้านรายได้มีรายได้เพิ่มมากขึ้นมากกว่าเมื่อก่อน แต่รายจ่ายก็เพิ่มเป็นเงาตามตัวเช่นเดียวกัน แต่ที่เพิ่มมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัดเจนนคือ รายจ่ายเรื่องต้นทุนในการผลิตข้าวซึ่งเป็นปัจจัยต้นทุนที่จำเป็นต้องลงทุนในการประกอบอาชีพการทำนา เพราะทุกระบวนการในการเพาะปลูกข้าวในปัจจุบันล้วนต้องอาศัยปัจจัยภายนอกทั้งหมดทั้งพันธุ์ข้าว ปุ๋ย ยา รวมไปถึงเทคโนโลยีต่าง ๆ และแรงงาน ตั้งแต่เริ่มเตรียมดินจนถึงกระทั่งทำการเก็บเกี่ยวผลผลิตทั้งหมดเป็นการว่าจ้างทั้งสิ้น ซึ่งสอดคล้องกับ อารี สุทธิบุญ(2540) ได้ทำการศึกษาเรื่องผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจสังคม และสิ่งแวดล้อมจากการเปลี่ยนแปลงจากภาคเกษตรสู่ภาคอุตสาหกรรม พบว่าทางด้านสังคมมีเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดึบุตรหลานได้เรียนต่อระดับมัธยมศึกษาได้มากกว่าเมื่อก่อน ความสัมพันธ์กับครอบครัวและเพื่อนบ้านไม่แตกต่างกัน และพบว่าในปัจจุบันมีการเดินทางที่สะดวกมากขึ้นการรับข่าวสารท้องถิ่นไม่แตกต่างกันระหว่างอดีตกับปัจจุบัน ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนบ้าน มีการพูดคุย พบปะกับเพื่อนบ้านไม่แตกต่างกันระหว่างอดีตกับปัจจุบัน และมีการให้ความร่วมมือกับทางราชการอดีตกับปัจจุบันไม่แตกต่างกันจะเห็นได้ว่าการเปลี่ยนแปลงทางการเกษตร ด้านสังคม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วัฒนธรรม ไม่มีการเปลี่ยนแปลงมากนัก ในด้านการศึกษาบุตรหลานของเกษตรกรมีโอกาสในการศึกษาในปัจจุบันดีกว่าในอดีต

2. วิถีชีวิตเกษตรกรในปัจจุบัน

พบว่าเกษตรกรชาวชุมชนชุมทองส่วนใหญ่ ไม่ได้รับผลกระทบจากการมีสนามบินสุวรรณภูมิมากนัก เนื่องจากยังอยู่ห่างไกลพอสมควร เกษตรกรจำเป็นที่จะต้องอาศัยเทคโนโลยีเข้ามาบริหารจัดการในการผลิตข้าว เนื่องจากขาดแคลนแรงงาน ซึ่งเป็นมีต้นทุนสูงในขณะเดียวกันราคาข้าวที่มีราคาต่ำ สาเหตุที่เกิดขึ้นนั้นเกิดจากปัจจัยต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการใช้ที่ดิน ซึ่งปรีชา วทัญญู (2535) ได้กล่าวถึงปัญหาการใช้ที่ดินในการเกษตรของไทยว่ามีปัญหาที่สำคัญ คือ การใช้ที่ดินที่ไม่เหมาะสม ใช้ผิดประเภท รวมถึงการนำที่ดินทางการเกษตรไปใช้ในกิจกรรมนอกภาคเกษตร ปัญหาเกี่ยวกับสภาพการผลิต คือ เกษตรกรไม่ได้ใช้ที่ดินให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทำให้ได้รับผลตอบแทนต่ำกว่าที่ควรได้และเสียโอกาส รวมถึงเกษตรกรไม่มีการปรับปรุงวิธีการปฏิบัติสู่ระบบที่ดีขึ้น ปัญหาการใช้ที่ดินโดยขาดการบำรุงรักษา ปัญหาที่พบจากสภาพธรรมชาติของดิน คือดินเปรี้ยว ดินเค็ม ทำให้ดินเหล่านี้ถูกปล่อยให้รกร้างไม่มีการใช้ประโยชน์ทางการเกษตร ปัญหาจากสภาพธรรมชาติของดินและสิ่งแวดล้อมประกอบกัน ทำให้ที่ดินไม่เหมาะสมกับการเกษตร ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจและสังคม เมื่อประชากรมีจำนวนมากขึ้นการใช้ที่ดินทำการเกษตรในแต่ละปีมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นค่อนข้างสูง ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงสภาพของชุมชน ทำให้สภาพการเกษตรเปลี่ยนแปลงไป

3. การเปลี่ยนแปลง

พบว่าเกษตรกรชาวชุมชนชุมทองส่วนใหญ่ไม่คิดที่จะเปลี่ยนแปลงอาชีพ เพราะถ้าเปลี่ยนอาชีพก็ไม่รู้จะไปทำอาชีพอะไรเนื่องจากอายุมากแล้ว ซึ่งสอดคล้องกับ ลักษณะ เสี่ยมจิตร (2542) ได้ทำการศึกษามลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมจากการก่อสร้างทาง พบว่ามีผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจเกี่ยวกับอาชีพ รายได้ รายจ่าย ภาวะหนี้สิน การถือครองที่ดิน การประกอบอาชีพ ทางด้านการเกษตรลดลงในขณะเดียวกันอาชีพเกี่ยวกับการจ้างแรงงานสูงขึ้น เกษตรกรในกรุงเทพมหานครต่างไม่ต้องการให้บุตรหลานของตนประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยเห็นว่าอาชีพเกษตรกรรมประสบปัญหาหนัก ไม่มีความมั่นคงและบุตรหลานของเกษตรกรเองต่างก็ไม่ต้องการประกอบอาชีพการเกษตร เนื่องจากขาดแรงจูงใจที่จะเป็นเกษตรกรแต่ที่ทำอาชีพนี้เพราะไม่มีทางเลือก ในทำนองเดียวกัน สนิท สมัครการ (2525) ได้กล่าวว่า ปัจจัยภายนอกชุมชนได้มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม เช่นการที่สาธารณูปโภคเข้าไปในหมู่บ้าน การสร้างถนน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ไฟฟ้า โรงเรียน ทำให้หมู่บ้านมีการพัฒนาที่ดีขึ้น และการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมของชุมชนเมือง การสื่อสารมวลชนมีอิทธิพลอย่างมากและรวดเร็วต่อชุมชนชนบทที่จะทำให้ชาวชนบทได้รับข่าวสารต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลา ทั้งนี้เพราะว่าถ้าหากบุคคลได้รับการศึกษาสูงมีประสบการณ์ต่าง ๆ มีส่วนทำให้เกิดการยอมรับสิ่งใหม่ ๆ ง่ายกว่าบุคคลอื่น ๆ จึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม และปัจจัยภายในก็เป็นอีกปัจจัยที่เกิดขึ้นหรือมีอยู่ภายในชุมชน คือปัจจัยทางนิเวศวิทยา ได้แก่ สิ่งแวดล้อม ที่ตั้งของหมู่บ้าน ที่ดิน และอื่น ๆ เพราะถ้าหากชุมชนตั้งอยู่ในสภาพนิเวศวิทยาที่ดี ก็จะพัฒนาชุมชนให้ดีขึ้น

4. แนวโน้มการคงอยู่ของอาชีพเกษตรกร

เกษตรกรในแขวงชุมทองส่วนใหญ่มีอายุมากแล้ว ไม่ต้องการเปลี่ยนแปลงอาชีพ เนื่องจากเป็นอาชีพที่มีประสบการณ์ รู้ลึกผูกพันกับอาชีพการทำนา ซึ่งได้รับการปลูกฝังสืบทอดจากบรรพบุรุษ สำหรับพื้นที่การทำนาพบว่ามีแนวโน้มจะลดน้อยถอยลงจากอดีต สาเหตุคือคนรุ่นใหม่ไม่นิยมทำนากันแล้ว รวมไปถึงการมีความพัฒนาเจริญก้าวหน้าในหลาย ๆ ด้านในยุคปัจจุบัน การขยายเป็นชุมชนเมือง ทำให้สภาพพื้นที่ทำการเกษตรเปลี่ยนแปลงไป จากสภาพพื้นที่ทำการเกษตรเปลี่ยนเป็นการดำเนินธุรกิจอย่างอื่น เช่น บ้านจัดสรร บ้านเช่า สนามกอล์ฟ เป็นต้น ดังนั้นอาชีพการทำนาจะลดลงทั้งพื้นที่ และคนที่ประกอบอาชีพการทำนา อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ อันเนื่องมาจากสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ (Conclusions and Recommendations)

การศึกษาเรื่องวิถีชีวิตเกษตรกร แขวงชุมทอง เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิถีชีวิตลักษณะการดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพเกษตรกร ในแขวงชุมทอง เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยทำการศึกษาค้นคว้าจาก วิทยานิพนธ์ เอกสารสิ่งพิมพ์ บทความทางวิชาการ หนังสือ ตำราต่าง ๆ ตลอดจนรวมไปถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสัมภาษณ์ประธานกลุ่มเกษตรกร เกษตรกร โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) แบบมีโครงสร้างโดยกำหนดกรอบคำถามดังต่อไปนี้ (1) ประวัติศาสตร์ชุมชน (2) ภูมิปัญญาท้องถิ่น (3) สภาพความเป็นอยู่ในอดีตและปัจจุบัน (4) อาชีพและรายได้ที่มีผลต่อบัณฑิตจบการผลผลิต (5) ผลกระทบจากการขยายตัวเป็นชุมชนเมือง และใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบลูกบอล (Snowball Sampling) โดยคัดเลือกผู้แทนในการเก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้น เพื่อเชื่อมโยงไปยังกลุ่มตัวอย่างเป้าหมายในการเก็บข้อมูล ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้เก็บตัวอย่างจากการสัมภาษณ์เกษตรกรจำนวนทั้งหมด 15 ราย

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาพบว่าชุมชนชุมทอง แขวงชุมทอง เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร เป็นชุมชนที่มีความเก่าแก่และมีความสำคัญทางด้านเศรษฐกิจโดยเฉพาะในภาคการเกษตร เนื่องจากเป็นพื้นที่เกษตรกรรมขนาดใหญ่สภาพพื้นที่เหมาะแก่การปลูกข้าว กล่าวคือเป็นที่ราบลุ่มมีแหล่งน้ำที่เพียงพอสำหรับการเกษตร รวมไปถึงมีทรัพยากรธรรมชาติที่มีความอุดมสมบูรณ์ มีพื้นที่ทั้งหมด 21,695 ตร.กม แบ่งเป็นพื้นที่ประกอบอาชีพด้านการเกษตร 8,884 ไร่ ปลูกข้าว 7,203 ไร่ ไม้ผล 299 ไร่ เลี้ยงปลาเบญจพรรณ 1,492 ไร่ ปัจจุบันมีจำนวนครอบครัว 1,787 หลังคาเรือน จำนวนประชากร 6,685 ประชากรที่ประกอบอาชีพการเกษตร จำนวน 294 ครัวเรือน ดังนั้นส่วนใหญ่ชาวชุมชนชุมทองประกอบอาชีพการเกษตร ส่วนมากเกษตรกรเพาะปลูกข้าว การคมนาคมมีความสะดวกมีถนนชุมทอง-ลำต้อยตั้ง ตัดผ่านมีสภาพถนนที่ดี ยังพบการสัญจรทางน้ำบ้างแต่เป็นส่วนน้อย แต่ในอดีตการสัญจรทางน้ำถือว่าเป็นการคมนาคมหลักเนื่องจากยังไม่มีการสร้าง

ถนน และมีสถานีรถไฟชุมทอง จึงมีทางเลือกในการเดินทางที่หลากหลายในแขวงชุมทอง ลักษณะ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ในทางอื่นใด ๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การตั้งบ้านเรือนจะตั้งกระจกระบายทั่วทั้งชุมชน แต่พบบ้านเรือนหนาแน่นบริเวณชายคลอง และริมถนน สำหรับตัวเกษตรกรเองไม่คิดจะเปลี่ยนแปลงอาชีพเพราะอายุมากแล้ว ด้านที่ดินลักษณะการถือครองที่ดินส่วนใหญ่เป็นการเช่าจากนายทุน โดยเริ่มการเช่าตั้งแต่สมัย ปู่ ย่า ตา ยาย มีแนวโน้มจะสูญเสียที่ดินทำกินมากขึ้น เนื่องจากนายทุนยกเลิกการเช่า และนำไปใช้ประโยชน์อย่างอื่นแทน ส่งผลโดยตรงต่อคนรุ่นใหม่ที่จะสืบทอดการทำนา รวมไปถึงปัจจัยต้นทุนการผลิตในภาวะปัจจุบันมีราคาที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่องเกษตรกรจำเป็นต้องอาศัยเทคโนโลยีในการผลิตทำให้ต้องสูญเสียเงินลงทุนที่สูง แต่ในทางตรงกันข้ามราคาข้าวปรากฏว่ามีราคาที่ตกต่ำอย่างมากในปัจจุบันพบว่ามียield 6,000 – 7,000/เกวียน ซึ่งถือว่าแตกต่างกับอดีตโดยสิ้นเชิง ส่งผลทำให้ขาดแรงจูงใจในอาชีพการทำนาดังกล่าว

การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตที่พบในปัจจุบันคือความเจริญก้าวหน้าพัฒนา การมีอาชีพที่หลากหลายเพิ่มมากขึ้น ผลมาจากการเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจ การมีสนามบินสุวรรณภูมิ การมีนิคมอุตสาหกรรมและการขยายเป็นชุมชนเมือง ดังนั้นวิถีชีวิตย่อมเปลี่ยนแปลงไปตามสภาวะการณ์ ที่ดินทำการเกษตรเริ่มเปลี่ยนเป็นบ้านจัดสรร บ้านเช่า คนหนุ่มสาวหันไปประกอบอาชีพในภาคอุตสาหกรรมรวมถึงภาคการบริการต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น เนื่องจากมีความมั่นคงทางด้านรายได้ไม่ต้องเผชิญความเสี่ยงเหมือนกับกันการประกอบอาชีพทางการเกษตร ดังนั้นปริมาณพื้นที่และจำนวนเกษตรกรจะต้องมีความลดน้อยถอยลงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลในด้านบวกคือ บุตรหลานได้รับโอกาสทางการศึกษาที่สูงขึ้นเพราะได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครองมากกว่าอดีต มีสิ่งอำนวยความสะดวกในชีวิตประจำวันเพิ่มมากขึ้น ส่งผลทำให้การมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ส่วนผลกระทบที่เปลี่ยนแปลงในเชิงลบคือ ทำให้เกิดชุมชนแออัดจากการเคลื่อนย้ายแรงงานเข้ามาในพื้นที่เนื่องจากการเข้ามาอยู่อาศัยเพื่อประกอบอาชีพ เมื่อประชากรเพิ่มมากขึ้นย่อมทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมาเช่น ปัญหามลพิษ ปัญหาน้ำเสีย ปัญหายาเสพติด เป็นต้น ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตดังกล่าวย่อมส่งผลกระทบต่อทั้งทางตรงและทางอ้อม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากการการศึกษาเรื่องวิถีชีวิตเกษตรกร แขวงชุมทอง เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. ทางหน่วยงานของรัฐจะต้องมีการสร้างระบบสาธารณูปโภคโดยเฉพาะด้านการประปาให้ครอบคลุมทั่วทั้งทุกหลังคาเรือนเพื่อให้เกิดความเสมอภาคในชุมชน

2. ทางหน่วยงานของรัฐควรเร่งปรับปรุงสภาพแวดล้อมริมคลอง รวมไปถึงในคลองเพื่อให้เกิดการระบายน้ำ และสามารถสัญจรทางน้ำได้อย่างสะดวกตลอดจนช่วยลดปัญหาน้ำท่วมจากการระบายน้ำที่ไม่มีประสิทธิภาพเพื่อรองรับการพัฒนาต่อไป

3. เกษตรกรในแขวงชุมชนทองสวนมากซื้อข้าวกิน มีน้อยมากที่มีเก็บไว้กินเองเมื่อข้าวถึงฤดูเก็บเกี่ยวก็จะขายข้าวทั้งหมด ดังนั้นควรมีหน่วยงานของรัฐเข้ามาช่วยแก้ไข หรือสนับสนุนให้เกษตรกรสามารถเก็บข้าวบางส่วนจากการเพาะปลูกไว้บริโภคเองในครัวเรือนเพื่อเป็นการลดต้นทุนรายจ่ายของเกษตรกร

4. การเปลี่ยนแปลงระบบการปกครองจากผู้ใหญ่บ้านมาเป็นสมาชิกสภาเขต ส่งผลทำให้การติดต่อสื่อสารเพื่อรับข้อมูลข่าวสารของชุมชนขาดหายไป เนื่องจากสมาชิกสภาเขตไม่สามารถดูแลได้อย่างทั่วถึงเหมือนผู้ใหญ่บ้าน เพราะสมาชิกสภาเขตต้องดูแลในสัดส่วนพื้นที่ที่เพิ่มมากขึ้น

5. ปัญหาเรื่องน้ำถึงแม้ปัจจุบันชาวชุมชนชุมชนทองเองจะยังไม่ยังไม่กังวลมากนักในเรื่องนี้ แต่ประเด็นจากการสัมภาษณ์คนในชุมชน ทำให้เกิดประเด็นที่หลายฝ่ายยังคงมองข้ามเพราะเป็นเรื่องไกลตัว ซึ่งประเด็นดังกล่าวเป็นที่น่าสนใจอย่างยิ่งที่จะสะท้อนให้เห็นภัยที่จะเกิดขึ้นในไม่ช้า ดังนั้นชาวบ้านรวมไปถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรปรึกษาหารือร่วมกันคิดช่วยกันแก้ไขปัญหาดังกล่าวในแนวทางต่าง ๆ ที่ช่วยป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นกับชุมชน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

จากการการศึกษาเรื่องวิถีชีวิตเกษตรกร แขวงชุมชนทอง เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไปควรที่จะศึกษา ดังนี้

1. ควรมีการศึกษาวิจัยในเชิงปริมาณควบคู่ไปกับการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพด้วย เพื่อนำมาสนับสนุนข้อมูลที่ชัดเจนยิ่งขึ้นในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ควรจัดเวทีชุมชนในการร่วมกันแลกเปลี่ยนข้อมูลขึ้น เพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมโดยเชิญบุคคลที่เกี่ยวข้องมาร่วมกันพูดคุยแลกเปลี่ยนกัน เพื่อสะท้อนเนื้อหาสาระและทราบถึงข้อมูลเท็จจริงที่เกิดขึ้นในชุมชนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันว่ามีลักษณะอย่างไร โดยผ่านการยอมรับเห็นชอบของคนในชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- กนก จันทร์ขจร. 2543. **วิถีชีวิตไทยในตัวเมือง** กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- กนกพรรณ สุพิทักษ์. 2549. **การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตชาวนาชุมชนเบญจมาพัฒนา แขวงสามวา ตะวันตก เขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร.ปัญหาพิเศษระดับปริญญาตรี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร.**
- เกศินี ปายะนันท์. 2538. **วัฒนธรรมการเกษตรในสังคมไทย : ระบบการเกษตร.** มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพมหานคร.
- ขรรค์ชัย วัลลโภคม. 2538. **การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของชาวนาอันเนื่องมาจากการขายที่ดิน กรณีศึกษา : ชาวนาในตำบลบางพระครู อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท มหาวิทยาลัยศิลปากร กรุงเทพมหานคร.**
- งามพิศ สัตย์สงวน. 2545. **ความเชื่อ ประเพณี พิธีกรรมและคติชาวบ้านเกี่ยวข้าว. ในข้าวกับวิถีชีวิตไทย.** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมการศาสนา.
- จักรี พรหมศิริ. 2551. **การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตชนบท และการเกษตรในพื้นที่ชายขอบ : กรณีศึกษาเปรียบเทียบระหว่างชุมชนดั้งเดิมและชุมชนใหม่. วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กรุงเทพมหานคร.**
- จิระ บุรีคำ. 2537. **ปัจจัยที่มีผลต่อการเคลื่อนย้ายแรงงาน จากภาคเกษตรกรรมเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมในเขตจังหวัดลำพูน. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่.**
- จำนงค์ อติวัฒนสิทธิ์. 2545. **สังคมวิทยา.** กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. 2544. **แนวคิดเศรษฐกิจชุมชน : ข้อเสนอทางทฤษฎี ในบริบทต่างสังคม.** กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจิตรทัศน์.
- นาถฤดี สีม่วง. 2545. **การศึกษาเปรียบเทียบความเชื่อ และพิธีกรรมเกี่ยวกับข้าวชาวนาภาคกลางและชาวนาภาคอีสานใต้. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.**
- ปรีชา จรณร. 2548. **การศึกษาผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมที่มีต่อชุมชน : ศึกษากรณีชุมชนดั้งเดิมข้างนิคมอุตสาหกรรมบางชัน. วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท มหาวิทยาลัยบูรพา ชลบุรี.**

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ และคณะ. 2535. **วิถีชีวิตของชาวชุมชนชุมทอง** กรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ.
- ประพนธ์ เรืองณรงค์ และเสาวลักษณ์ อนันตศานต์. 2545. **ภูมิปัญญาทางภาษา**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ ไทยวัฒนาพานิช.
- ประจวบ เดียมผู้ช่วย. 2542. **ประเพณีพิธีกรรมของไทย**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ ไทยวัฒนาพานิช.
- ผจงจิตต์ อธิคมนันทะ. 2533. **การเปลี่ยนแปลงสังคมและวัฒนธรรม**. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ผ่องพันธ์ มณีรัตน์. 2521. **มานุษยวิทยากับการศึกษาคดีชาวบ้าน** พิมพ์ครั้งที่ 2, กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พนมพร ชันธวิชัย. 2534. **การศึกษากระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวดกรรมการปลุกยางพาราของเกษตรกรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**. วิทยานิพนธ์ ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาพัฒนศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร. กรุงเทพมหานคร.
- พรทิพย์ กาญจนสุนทร. 2537. **วัฒนธรรมการเกษตรในสังคมไทย : การตั้งถิ่นฐานของเกษตรกรไทย**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พวงเพชร สุรัตน์วิกุล. 2544. **มนุษย์กับสังคม**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- มาโนชญ์ โรจนศิริ. 2547. **ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของเกษตรกรชาวสวนผู้ผลิต น้ำตาลมะพร้าว : กรณีศึกษาชาวสวนในเขตตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัด สมุทรสงคราม**. วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท สถาบันราชภัฏธนบุรี กรุงเทพมหานคร.
- ภาคินวัฒน์ สุทธิสุข. 2549. **เศรษฐกิจพอเพียงกับวิถีชีวิตของมุสลิมในบ้านหัวฝาย อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ : วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่**.
- ระพี สาคริก. 2551. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก <http://www.arunsawat.com/board/index.php> [วันที่ 5 พฤศจิกายน 2552].
- ราศี บุรุษรัตน์. 2533. **วิถีชีวิตของคนไทย**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ลักษณะ เสี่ยมจิตต์. 2542. **ผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมจากการดำเนินนโยบายสร้างทางหลวงพิเศษ (มอเตอร์เวย์) ที่มีต่อชุมชนข้างทาง : ศึกษาเฉพาะกรณีทางหลวงพิเศษหมายเลข 7 สายกรุงเทพ-ชลบุรีสายใหม่**. วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา ชลบุรี.

- ศิริวรรณ ยิ้มละมัย. 2546. **วิถีชีวิตชาวบ้านสาขลา ตำบลนาเกลือ อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ**. วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง กรุงเทพมหานคร.
- สุขศรี กัลชาญพันธ์. 2539. **หน้าที่ทางสังคมของพิธีกรรมเกี่ยวกับการปลูกข้าวและการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม : ศึกษาเฉพาะกรณีบ้านดงทอง อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร**. วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร.
- สนิท สมัครการ. 2525. **การเปลี่ยนแปลงสังคมกับการพัฒนาสังคม**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- สมชัย สายสุขสวัสดิ์. 2537. **ผลกระทบของการพัฒนาอุตสาหกรรมชายฝั่งทะเลตะวันออกต่อการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตของชุมชนมาบตาพุด อำเภอมาบตาพุด จังหวัดระยอง**. วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท มหาวิทยาลัยบูรพา ชลบุรี.
- สมบูรณ์ มีบุญ. 2543. **การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนเมืองในด้านสังคมและเศรษฐกิจ**. วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ กรุงเทพมหานคร.
- สมชาย นิลอาภิ. 2541. **วิถีความคิด-วิถีชีวิตชาวนาอีสาน โครงการเสริมสร้างศักยภาพกลุ่มนักวิจัยอีสาน เวทีวิจัยอาวุโส สำนักกองทุนสนับสนุนการวิจัย**. มหาสารคาม : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. มหาสารคาม.
- สุภางค์ จันทวานิช. 2543. **การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุพัตรา สุภาพ. 2536. **สังคมและวัฒนธรรม : ค่านิยม ครอบครัว ศาสนา ประเพณี**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิชย์.
- "สำนักงานเขตลาดกระบัง" 2551. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก : <http://203.155.220.239/subsite.php?f> [วันที่ 10 ตุลาคม 2552]
- สุนีย์ เลี้ยวเพ็ญวงศ์ และคณะ. 2534. **วิถีชีวิตของชาวบ้านหนองโพนงาม ภายใต้โครงการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โครงการพัฒนาการศึกษาของประชาชน ในพื้นที่ภูเขี้ยว จังหวัดชัยภูมิ**. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อารี สุทธิบุญ. 2540. **การศึกษาผลกระทบด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมจากการเปลี่ยนแปลงจากภาคเกษตรสู่ภาคอุตสาหกรรม**. วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ กรุงเทพมหานคร.

อาภรณ์ จันทร์สมวงศ์. 2541. **วิถีชีวิตและสวนไทยในบริบทการพัฒนากรณีศึกษาชุมชนชาวสวนจังหวัดสมุทรสงคราม**. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กรุงเทพมหานคร.

อนิวัฒน์ ปรี้อปรัก. 2552. **การเปลี่ยนแปลงวิถีชุมชนเกษตรกรรม แขวงชุมทอง เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร**. ปัญหาพิเศษระดับปริญญาตรี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รายชื่อเกษตรกรผู้ทำการสัมภาษณ์

ในการศึกษาเรื่องวิถีชีวิตเกษตรกร แขวงชุมทอง เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร ครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน และเกษตรกร จำนวนทั้งสิ้น 15 ราย ดังต่อไปนี้

1. นายสมจิตร เพชรคำ ชาวนา อายุ 34 ปี
2. นางประมวล ดีอ่อน ชาวนา อายุ 66 ปี
3. นายไพฑูรย์ บุญยืน ชาวนา อายุ 40 ปี
4. นายประเมิน สอนสมุทร สมาชิกสภาเขต (อดีตผู้ใหญ่บ้าน)
5. นางสาวกาญจนา รุดช่วง เกษตรกรผู้ปลูกข้าวและเลี้ยงปลา อายุ 53 ปี
6. นายสมชาย กิจขยัน ชาวนา อายุ 47 ปี
7. นายวัฒนา รุดราวี ชาวนา อายุ 30 ปี
8. นางลัดดา สอนสนม ชาวนาอายุ 67 ปี
9. นายประคอง เพชรคำ ชาวนา อายุ 72 ปี
10. นางสาวประเทือง อยู่เย็น ชาวนาอายุ 42 ปี
11. นายสมบัติ วงศ์เล็ง เกษตรกรผู้ปลูกข้าวและเลี้ยงปลา อายุ 58 ปี
12. นายไพศาล สุวรรณ ชาวนา อายุ 65 ปี
13. นายวิฑูรย์ ทองเย็น ชาวนา อายุ 50 ปี
14. นายประวิทย์ คำดี ชาวนา อายุ 56 ปี
15. นายยุทธศักดิ์ บรรจบ ชาวนา อายุ 64 ปี